

2007

Yliopiston Apteekin vuosikertomus

Sisällysluettelo

- 3 Yliopiston Apteekki lyhyesti
- 5 Apteekkarin katsaus
- 6 Yliopiston Apteekin missio ja arvot
- 9 Apteekkitoiminnan ydin asiakaspalvelussa
- 12 Yliopiston Apteekin henkilöstö
- 18 Toiminta Virossa ja Venäjällä
- 19 Yliopiston Apteekin ympäristösuunnitelma
- 21 Apteekki ja yliopisto hyödyttävät toisiaan
- 23 Hallituksen toimintakertomus
- 26 Tuloslaskelma
- 27 Tase
- 29 Rahoituslaskelma
- 30 Tilinpäätöksen liitetiedot
- 35 Tilintarkastuskertomus
- 36 Organisaatio ja hallinto
- 38 Svensk resumé
- 39 English Summary
- 40 Eestikeelne kokkuvõte
- 41 Резюме на русском языке
- 42 Yhteystiedot

*Tarja Nikkinen
Yliopiston Apteekin
lääkkeenvalmistuksessa.*

Yliopiston Apteekki

Yliopiston Apteekki on Helsingin yliopiston omistama apteekki, jolla on Helsingissä sijaitsevan pääapteekin lisäksi 16 sivuapteekkiä eri puolilla Suomea. Yliopiston Apteekki tukee toimintansa kautta tutkimus-

ja opetustoimintaa sekä on maamme suurin farmaseuttisen henkilöstön työllistäjä. Yliopiston Apteekilla on toimintaa myös Virossa ja Venäjällä.

VUOSI 2007 LYHYESTI

Liikevaihto ja tulos

Yliopiston Apteekin liikevaihto oli 255,5 miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi 1,8 prosenttia vuodesta 2006. Yliopiston Apteekin lääkemyynnistä maksettava apteekkimaksu oli 24,2 miljoonaa euroa. Tilikauden voitto oli 15,1 miljoonaa euroa. Yliopiston Apteekki tulouttaa Helsingin yliopistolle apteekkimaksun, välittömät verot ja voitonjakonsa. Vuodelta 2007 tuloutus on yhteensä 45,1 miljoonaa euroa.

Henkilökunta

Yliopiston Apteekissa työskenteli 940 henkilöä, josta 54 prosenttia oli farmaseuttista henkilökuntaa. Vuonna 2007 oli käytössä tulospalkkiojärjestelmä, jossa henkilökunnalle maksettava tulospalkkio määritellään vuosittain tulosmatriisien avulla. Yliopiston Apteekissa toteutetaan täydennyskoulutuksen lisäksi urapolkuajatteluun perustuvaa koulutusta. Esimerkiksi farmaseutti voi kouluttautua asiantuntijafarmaseutiksi ja tekninen työntekijä voi suorittaa liiketalouden perustutkinnon.

Kanta-asiakkaat ja palvelut

Uniikki-asiakasohjelma täytti kymmenen vuotta ja valittiin vuoden kanta-asiakasohjelmaksi Kanta-asiakasforumissa. Yliopiston Apteekilla oli vuoden

2007 lopussa noin 700 000 Uniikki-asiakasta. Kanta-asiakkuuden ytimenä on lääkehoidon turvallisuuden parantuminen ja opastus lääkkeiden oikeaan käyttöön. Terveystta ja sairauksien hoitoa käsittelevä Apteekin hyllyltä -lehti postitetaan neljästi vuodessa yli 400 000 kanta-asiakastalouteen.

Asiakaspalvelun tuki

Yliopiston Apteekin asiakaspalvelutyötä tuetaan keskitetysti. Esimerkiksi tuotannossa valmistetaan asiakkaiden yksittäisvalmisteet, Yliopiston Apteekin omat tuotteet, sopimusvalmisteet ja steriilit valmisteet. Laadunvarmistus takaa valmistustoiminnan korkean laadun sekä potilasturvallisuuden. Lisäksi tuoterekisteri, yrityksiä palveleva Tilauspalvelut-yksikkö, Tietopalvelut, tieto- ja taloushallinto, koulutus, markkinointi ja viestintä vahvistavat asiakaspalvelua.

Kansainvälistyminen

Vuoden 2008 alussa Virossa toimi yhdeksän YA Ülikooli Apteekkiä ja Pietarissa viisi Universitetskaja Apteekaa. Henkilöstön määrä Virossa ja Venäjällä oli yhteensä 137. Kuluneen vuoden keskeisenä haasteena oli vahvistaa ketjumaista toimintaa sekä Virossa että Venäjällä.

Avainluvut (1 000 euroa)	2007	2006	2005	2004	2003
Liikevaihto	255 475	250 860	250 294	229 924	205 783
Apteekkimaksu	24 231	23 512	24 081	22 241	20 098
Välittömät verot	5 812	5 753	5 419	5 257	3 665
Voitto	15 087	15 391	13 416	12 071	8 179
% liikevaihdosta	5,9	6,1	5,4	5,3	4,0
Apteekkimaksu, verot ja voitto yhteensä	45 131	44 656	42 916	39 569	31 942
Yliopistolle tilitetty	45 131	44 656	42 916	38 569	30 942
% yhteissummasta	100	100	100	97,5	96,9
Henkilöstö	940	945	961	955	945

Apteekkarin katsaus

Yliopiston Apteekille vuosi 2007 oli pitkälti odotusten mukainen. Kehitimme asiakaspalveluamme sekä vahvistimme asiakaspalvelun johtamista ja henkilöstöjohtamista suunnitelmiamme mukaan. Taloudellinen tulos oli tyydyttävä. Liikevoittonamme oli jonkin verran edellisen vuoden liikevoittoa suurempi. Lääkemyyntin kasvu jäi kuitenkin hieman koko Suomen lääkemyyntin kasvua pienemmäksi.

Viime vuonna vahvistimme strategiamme mukaisesti apteekkiemme asiakaspalvelun johtamista. Helmikuun alussa aloitti työnsä palvelujohtaja, jonka tehtävänä on Suomen apteekkien asiakaspalvelun kehittäminen ja apteekinhoitajien esimiehenä toimiminen. Syksyllä johtoryhmämme täydentyi henkilöstöjohtajalla. Nämä molemmat uudet tehtävät vastaavat omalta osaltaan myös kansainvälistymisen haasteisiin.

Vuoden 2007 alussa otimme käyttöön termin *harkittu asiakaspalvelu*. Sana harkittu tarkoittaa sitä, että olemme suunnitelleet asiakaspalvelun kaikki osa-alueet tarkoin. Se tarkoittaa myös harkittua tuotevalikoimaa niiden tuotteiden osalta, jotka eivät ole lääkkeitä. Tuotevalikoimaamme päivittää ja kehittää ammattilaisista koostuva tuoteraati, joka valitsee valikoimamme tuotteet harkiten ja samalla punniten, onko tuote turvallinen ja toimiiko se niin kuin markkinoija lupaa sen toimivan.

Harkittu asiakaspalvelu vaatii farmaseutilta asennemuutosta. Jos asiakkaan tiedustelemaa tuotetta ei valikoimassamme ole, selvitetään asiakkaan tarpeet ja varmistetaan, löytyykö sopivaa tuotetta valikoimastamme. Yleensä löytyy. Asiak-

kaan tarpeista lähtevää asiakaspalvelua olemme toteuttaneet jo pitkään.

Harkittuun asiakaspalveluun liittyy myös kosmetiikkatuotteiden esillepanon uudistaminen. Perinteisesti tuotteet on lajiteltu tuotemerkeittain. Uuden esillepanomallin mukaan tuotteet ovat esillä käyttötarkoituksittain. Tämä helpottaa asiakasta ja häntä palvelevaa työntekijää sopivan tuotteen löytämisessä.

Olemme myös uudistamassa apteekin fyysistä ilmettä. Ensimmäisenä uudet reseptipalvelukalusteet sai Helsingin Viikin toimipiste, kun se muutti uuteen liikekeskukseen. Kalusteiden suunnittelussa tavoitteena oli parantaa asiakkaan kokemusta apteekistamme ja lisätä asiakkaan yksityisyydensuojaa. Näiden ohella myös kalustergonomialla oli suunnittelussa merkittävä rooli. Uusi reseptipalvelukalustuksemme on osoittautunut erittäin onnistuneeksi, ja se on myös saanut mallisuojuuksen.

Marraskuussa alkanut Suomen Farmasialiiton lakko ei vaikuttanut apteekin taloudelliseen tulokseen merkittävästi, mutta työtaistelun lieveilmiöt aiheuttivat ristiriitoja henkilöstön keskuudessa. Uskon näiden haavojen parantuvan ajan myötä. Lakon myönteisenä vaikutuksena voidaan pitää esimiesten ja johdon saamaa arvokasta käytännön kokemusta ja oppia apteekkityön arjesta poikkeuksellisessa tilanteessa. Jos kaikki lakon aikana opittu saadaan vietyä käytäntöön, on asiakaspalvelumme entistäkin parempaa ja tuloksellisempaa. Kokemus auttaa myös suunnittelemaan apteekin toimintaa mahdollisissa muissa poikkeustilanteissa.

Virossa vuosi 2007 sujui hyvin. Paremman asiakaspalvelun eteen tekemämme työ palkittiin Pärnussa, jossa apteekkimme valittiin alueen parhaaksi asiakaspalveluyritykseksi.

Pietarissa toimintavuotemme oli vaikeampi. Ensimmäinen konseptimme ei toiminut, joten jouduimme sulkemaan kaksi apteekkiä ja aloitimme uuden konseptin mukaisilla apteekkeilla lokakuussa.

Yliopiston Apteekin kotimaisien tytäryhtiöiden vuosi oli haasteellinen. Nyt resursseja niiden johtamiseen ja kehittämiseen on lisätty, ja uskonkin tytäryhtiöiden tulosten parantuvan.

Vuonna 2008 suurimpia teknisiä haasteita kotimaassa on uuden apteekkitietojärjestelmän testaaminen ja mahdollinen käyttöönotto. Ehdottomasti suurin haaste on kuitenkin hyödyntää kaikki se tieto, joka kertyi lakon aikana.

Yliopiston Apteekin kansainvälistyminen jatkuu. Virossa Yliopiston Apteekkiä viedään selkein askelin eteenpäin. Pietarissa jää nähtäväksi, toimiiko uudistettu konsepti niin kuin on ajateltu. Täysin vapailla markkinoilla toimiminen on raskasta mutta opettavaista. Seuraamme avoimin silmin ympärillä tapahtuvia muutoksia.

Kiitän lämpimästi Yliopiston Apteekin ja sen tytäryhtiöiden henkilökuntaa hyvin tehdystä työstä.

*Jari Kokkonen
apteekkariksi*

Yliopiston Apteekin missio

Autamme asiakasta onnistumaan lääkehoidossaan: lääkkeiden oikeassa ja turvallisessa käytössä sekä kustannusten hallinnassa. Lisäksi haluamme lisätä asiakkaidemme tietoa lääkkeistä ja terveellisistä elämäntavoista.

Yliopiston Apteekin arvot

Arvot muistuttavat siitä, mikä meille on tärkeää. Arvot vakauttavat toimintaa ja ohjaavat toimimaan oikein kaikissa tilanteissa.

Tyytyväinen asiakas

Asiakkaamme arvostaa ystävällistä palvelua, yksilöllistä lääkeneuvontaa ja sitä, että hän saa lääkkeensä heti mukaan.

Osaaminen

Yliopiston Apteekin tärkein menestystekijä on ammattitaitoinen ja osaava henkilökunta. Osaamisessa yhdistyvät hyvät ammatilliset tiedot ja taidot sekä kyky kuunnella asiakasta, selvittää hänen tarpeensa ja suositella hänelle sopivia ratkaisuja.

Ilo tehdä töitä yhdessä

Työyhteisön hyvä henki heijastuu kaikkialle. Vaalimme yhdessä tekemisen iloa ja ymmärrämme jokaisen työntekijän merkityksen työyhteisön hyvinvoinnin kehittämisessä ja asiakaspalvelun onnistumisessa.

Avoimuus

Yliopiston Apteekissa tiedotetaan avoimesti kaikista asioista. Vastuu avoimuudesta ja tiedonkulusta on meillä kaikilla.

Edelläkävijä apteekialalla

Toiminnan jatkuva kehittäminen asiakkaiden hyväksi on Yliopiston Apteekille tärkeä asia. Kehitystyö hyödyttää koko apteekialaa. Edelläkävijän palveluksessa työskentelee edelläkävijöitä.

Kannattavuus

Yliopiston Apteekin kannattavuus perustuu ketjumaisen toiminnan ja työtapojen jatkuvaan kehittämiseen. Kannattavassa yrityksessä jokaisen työntekijän työpanos on merkittävä.

Yhteiskuntavastuu

Yliopiston Apteekki haluaa huolehtia työntekijöidensä hyvinvoinnista ja osaamisesta. Toimintatapoja kehitetään jatkuvasti, jotta toiminta on kannattavaa ja työpaikat olisivat turvattuja. Myös ympäristönäkökulmat pyritään huomioimaan päätöksenteossa.

A close-up, profile view of a woman with light brown hair pulled back, wearing a blue headset with a microphone. She is smiling warmly, looking towards the right. She is wearing a green zip-up hoodie over a dark top. In the background, there is a computer monitor, a keyboard, and some papers on a desk, suggesting a call center or office environment.

*Farmaseutti Anna Jyrkkänen
palvelemassa asiakkaita
puhelimitse Tietopalveluissa.*

Apteekkitoiminnan ydin asiakaspalvelussa

Yliopiston Apteekki on Suomen suurin apteekki, joka palvelee asiakkaita 17 toimipisteessä 12 paikkakunnalla Suomessa. Helsingin Pitäjänmäessä sijaitseva YA-talo vastaa keskitetyistä toiminnoista, kuten lääkevalmistuksesta, talous- ja tietohallinnosta.

Yliopiston Apteekit ovat auki vuoden jokaisena päivänä aamusta iltaan, lukuun ottamatta pienimpiä yksiköitä (Helsinki Diakonissalaitos ja Jyväskylä Puistokatu). Apteekki tarjoaa laajan tuotevalikoiman lääkkeitä ja terveyden hoitoon käytettäviä itsehoitotuotteita. Yliopiston Apteekissa pyritään huolehtimaan myös siitä, että asiakas saa aina heti lääkkeensä mukaan.

Tavoitteena lääkehoitojen onnistuminen

Vuonna 2007 Yliopiston Apteekista toimitettiin lähes 4,6 miljoonaa reseptiä. Toimitettujen reseptien määrä kasvoi 2,2 prosenttia edellisestä vuodesta.

Yliopiston Apteekissa pyritään neuvonnalla huolehtimaan siitä, että asiakkaat osaavat käyttää lääkkeitään oikein. Asiakkaiden reseptilääkeostotietojen tallentuessa apteekin rekisteriin, voidaan asiakkaan lääkeneuvonnassa huomioida myös ostohistoria. Tämä mahdollistaa myös lääkityksen tarkastelun kokonaisuudessaan.

Lääkeneuvonnassa keskitytään erityisesti lääkkeiden oikeaan käyttöön, annosteluun, säilytykseen, lääkkeen vaikutustapaan ja mm. siihen, miten lääkehoidon tuloksia voi seurata. Asiakkaan ostaessa reseptilääkkeitä varmistutaan myös aina siitä, että lääke sopii käytettäväksi yhdessä aikaisemmin Yliopiston Apteekista hankittujen resepti-

lääkkeiden kanssa. Asiakkaille kerrotaan myös mahdollisista edullisemmista vaihtoehdoista, jos lääke kuuluu lääkevaihdon piiriin.

Sujuva reseptipalvelu on Yliopiston Apteekissa eri ammattikuntien yhteistyötä. Farmaseutin syöttäessä reseptin tietojärjestelmään, tulostuu keräilijälle tieto haettavasta lääkkeestä. Lääke tuodaan farmaseutille, jolloin hän voi keskittyä asiakkaan lääkeneuvontaan. Keräilystä vastaa Yliopiston Apteekissa tekninen henkilökunta. Sujuvan reseptipalvelun edellytys on hyvä varastonhallinta.

Itsehoitolääkkeitä neuvonnalla

Apteekin merkitys terveydenhoidossa ja sairauksien ennaltaehkäisyssä on kasvanut muun terveydenhuollon ruuhkaututtua ja apteekin itsehoitolääkevalikoiman laajenemisen myötä. Nykyisin voidaan useimmat tilapäiset sairaudet hoitaa tai niiden oireita lievittää apteekin myymillä itsehoitoläkkeillä ja farmaseutin antamalla hoito-ohjeilla.

Yliopiston Apteekissa pyritään aina selvittämään asiakkaan oireet ja suosittelemaan parasta mahdollista hoitoa. Asiakkaalta selvitetään myös käytössä oleva lääkitys, jotta voidaan välttää lääkkeiden haitalliset yhteisvaikutukset. Tarvittaessa asiakas ohjataan lääkäriin. Näin pyritään huolehtimaan siitä, että asiakas saa asianmukaisen hoidon.

Uniikki-asiakkuus

Yliopiston Apteekin Uniikki-asiakasohjelma täytti vuonna 2007 kymmenen vuotta. Juhlavuotta vietettiin syksyllä mm. järjestämällä kaikilla YA-paikkakunnilla luennot kivun turvallisesta itsehoidosta. Apteekissa oli juhla viikon aikana esittelyjä ja tarjouksia Uniikki-

asiakkaille. Juhlavuotta vietettiin ”Olen Uniikki” –teemalla.

Yliopiston Apteekin Uniikki-asiakasohjelma valittiin Kanta-asiakasforumissa vuoden 2007 kanta-asiakasohjelmaksi (Loyalty House ja Nero Partners). Valintaan vaikuttivat Kanta-asiakasbarometrin tulokset, joiden mukaan Yliopiston Apteekin erityisiä vahvuuksia ovat kanta-asiakkuuden huomioiminen palvelutilanteessa, kiinnostava kanta-asiakasviestintä sekä kanta-asiakkaiden sitoutuneisuus. Kanta-asiakasbarometri on kolme kertaa vuodessa Taloustutkimuksen Internet-paneelin kautta toteutettava tutkimus, jolla arvioidaan suomalaisia kanta-asiakasohjelmia.

Yliopiston Apteekilla oli vuoden 2007 lopussa noin 700 000 kanta-asiakasta. Tavoitteena on kehittää Uniikki-asiakkaille lääketurvallisuutta ja lääkeneuvontaa parantavia palveluita. Palveluiden täysi hyödyntäminen edellyttää, että kanta-asiakas keskittää kaikki lääkkeistonsa Yliopiston Apteekkiin.

Lääkeneuvonnassa käytetään hyväksi Yliopiston Apteekin kanta-asiakkaan lääkitystietokantaa. Tietokanta mahdollistaa mm. kattavamman lääkkeiden yhteisvaikutusseurannan. Lisäksi asiakkaan antamat erityistiedot, kuten allergiat ja lääkekorvauksiin liittyvät tiedot voidaan huomioida kaikissa Yliopiston Apteekin toimipisteissä.

Apteekissa tapahtuvan palvelun lisäksi Yliopiston Apteekki tarjoaa asiakkailleen tietoa lääkkeistä ja terveellisistä elämäntavoista. Apteekin hyllyltä –asiakaslehti ilmestyi neljä kertaa vuodessa. Lehdessä on mm. sairauksien hoitoa ja ennaltaehkäisyä käsitteleviä artikkeleita. Lehden painosmäärä on hieman yli 400 000.

Keskitettyä tiedonhallintaa ja lääkevalmistusta asiakkaiden lääkehoidon tueksi

Asiakkaalle ei aina löydy apteekin tuotevalikoimista sopivaa tuotetta. Tällöin lääkäri voi kirjoittaa reseptin, jonka perusteella lääke valmistetaan asiakkaalle. Yliopiston Apteekissa näiden yksittäislääkkeiden valmistus on keskitetty YA-talon tuotantotiloihin.

Yliopiston Apteekin tuotannossa valmistetaan myös muita lääkkeitä, joita voi ostaa vain Yliopiston Apteekista. Tarvittaessa Yliopiston Apteekki voi joskus valmistaa myös sellaisia lääkkeitä, joiden saatavuus on heikentynyt. Tuotantoon otetaan myös korvaavia valmisteita markkinoilta poistuneille valmisteille, joille on selkeä käyttäjäkuntansa.

Yliopiston Apteekin laadunvarmistus valvoo mm. raaka-aineiden ja tuotteiden laatua. Yksikkö tarjoaa palveluja myös muille yrityksille ja Yliopiston Apteekin tytäryhtiöille.

Tilauspalvelut

Yliopiston Apteekissa Tilauspalvelut-yksikkö palvelee keskitetysti yritysasiakkaita. Yliopiston Apteekin asiakkaina on mm. yksityisiä lääkäri- ja hammaslääkäriasemia, työterveyshuoltoon keskittyneitä yksiköitä ja palvelutaloja.

Tilauspalvelut-yksikkö toimitti vuonna 2007 yritysasiakkaille noin 75 000 toimitusriviä ja Yliopiston Apteekin omille toimipisteille 185 000 toimitusriviä.

Tietopalvelut

Yliopiston Apteekissa asiakkaiden puhelimitse tapahtuvasta neuvonnasta vastaa YA-talolla sijaitseva Tietopalvelut-yksikkö. Vuonna 2007 vastattiin noin 255 000 puheluuun. Tavallisia kysymysten aiheita kanta-asiakkuuteen liittyvien asioiden lisäksi ovat mm. lääkkeiden haitta- ja yhteisvaikutukset.

Yliopiston Apteekin puhelin-

järjestelmä uusittiin vuoden 2007 aikana. Samalla Tietopalveluissa otettiin käyttöön uudet palvelunumerot.

Tuoterekisteri

Yliopiston Apteekin tuoterekisteri ylläpitää toimipisteiden käytössä olevaa tuotetiedostoa. Rekisteriin kerätään tietoa useista lähteistä, mm. viranomaisilta, lääkkeiden myyntiluvan haltijoilta ja tukuista. Tuoterekisteri tarjoaa ajantasaista tietoa lääkkeistä ja niiden hinnoista Yliopiston Apteekin ja eräiden muiden apteekkien käyttöön. Tuoterekisterissä on kaikkiaan yli 27 000 nimikettä.

YA-talolla sijaitsevat myös muut Yliopiston Apteekin asiakaspalvelua tukevat toiminnot: taloushallinto, tietohallinto, markkinointi, koulutus ja viestintä. Taloushallinto palvelee Yliopiston Apteekin lisäksi tytäryhtiöitä.

Arja Sopenan työssään YA-talon palkanlaskennassa.

Tilauspalveluissa farmaseutti Liisa Sironen palvelee myös yritysasiakkaita.

Viikin toimipiste uusiin tiloihin

Yliopiston Apteekin Viikin toimipiste sai marraskuussa uudet tilat, kun se siirtyi Latokartanosta Viikin Prismakeskukseen. Viikissä on perinteisen apteekkivalikoiman lisäksi entistä laajempi valikoima eläintuotteita. Keskeisemmän sijainnin ansiosta Yliopiston Apteekki pystyy palvelemaan paremmin viikkiläisiä, Helsingin yliopiston eläinsairaalan asiakkaita ja muita alueella liikkuvia.

Uutta Yliopiston Apteekissa Viikissä ovat paitsi toimitilat myös teolliseen muotoiluun erikoistuneen Creadesign Oy:n suunnittelemat reseptipalvelupisteet. Niiden ansiosta reseptipalvelussa toteutuu entistä paremmin intimitietisuoja ja asiointirauha. Uudet kalusteet on myös suunniteltu helpottamaan farmaseutin työtä, ja kalustemoduulit ovat muunneltavissa erilaisiin tilaratkaisuihin. Sama kalusteilme tulee näkymään muissakin Yliopiston Apteekin toimipisteissä tulevaisuudessa.

Yliopiston Apteekin henkilöstö

Yliopiston Apteekin tärkein voimavara on osaava ja asiakasläheinen henkilökunta. Yliopiston Apteekin henkilöstömäärä 2007 oli 940, josta 48 prosenttia oli farmaseutteja, 6 prosenttia proviisoreita ja 46 prosenttia muuta henkilökuntaa.

Farmaseutit vastaavat Yliopiston Apteekissa ensisijaisesti asiakaspalvelusta ja lääkeneuvonnasta. YA-talossa farmaseutit työskentelevät mm. laadunvarmistuksessa, lääkkeenvalmistuksessa, tilauspalveluissa tai tietopalveluissa. Työvoimapalvelun farmaseutit tasaavat toimipisteiden resurssivajetta esimerkiksi koulutusten aikana.

Tekninen henkilökunta vastaa Yliopiston Apteekissa apteekin reseptipalvelun lääkekeräilystä, kassapalvelusta ja palveluvalinnan hyllyjen ylläpidosta. Lisäksi tekninen henkilökunta tilaa tuotteet varastoon. Useissa toimipisteissä työvuorojen suunnittelu esimiesten ohjeiden mukaan ja laskutus kuuluvat tekniselle henkilökunnalle.

Proviisorit työskentelevät Yliopiston Apteekissa asiantuntija- tai esimiestehtävissä. Asiakaspalveluproviisorit ovat mukana apteekin asiakaspalvelutyössä ja tukevat farmaseutteja työssään. Asiakaspalvelupäälliköt toimivat apteekin esimiehinä ja vastaavat asiakaspalvelun johtamisesta apteekinhoitajan tukena. Myös apteekinhoitajat ovat koulutukseltaan proviisoreita.

YA-talossa työskentelee henkilökuntaa laadunvarmistuksessa, tuotannossa, materiaalihallinnossa, tilauspalveluissa sekä muissa keskitetyissä toiminnoissa, kuten talous- ja tietohallinnossa. Yliopiston Apteekin markkinointia, viestintää ja osaa henkilöstöasioista, kuten koulutusta, hoidetaan keskitetysti.

Henkilöstöstrategia

Henkilöstöstrategiassa määritellään ne tekijät, joihin kiinnitetään huomiota Yliopiston Apteekin henkilöstöjohtamisessa. Henkilöstöstrategia kuvaa, miten henkilöstötyön kautta tuetaan liiketoiminnan tavoitteita mm. vahvistamalla osaamista, laadukasta esimiestyötä ja työhyvinvointia.

Apteekin menestyksen kannalta henkilöstö on keskeisessä roolissa. Asiakaspalvelun laatu, työn tehokkuus ja toiminnan sujuvuus perustuvat henkilökunnan tietotaitoon ja osaamiseen, työssä viihtymiseen sekä hyvinvointiin. Yliopiston Apteekki tarvitsee osaavaa ja motivoitunutta henkilökuntaa. Apteekki panostaa erityisesti henkilökunnan koulutukseen, koska henkilökunnan sitoutuminen ja pitkäaikaiset työsuhteet ovat asiakaspalvelun kehittämisen keskeisiä resursseja.

Yliopiston Apteekin arvoihin kuuluu työntekijöistä huolehtiminen. Apteekin henkilöstöstrategian mukaan työntekijöillä pitää

olla mahdollisuus tehdä työnsä hyvin ja mahdollisuus työssä kehittymiseen. Esimiehillä on keskeinen rooli hyvän työyhteisön rakentamisessa. Lisäksi työntekijällä on oltava mahdollisuus tasapainoiseen elämään myös työn ulkopuolella.

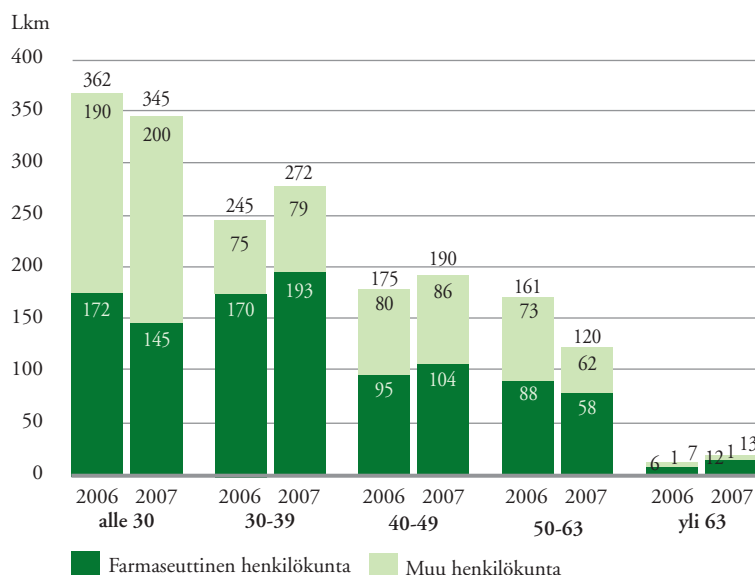
Vastavuoroisesti henkilöstöstrategiassa odotetaan, että jokainen työntekijä tekee työnsä hyvin ja tunnollisesti sovitujen sääntöjen mukaan.

Henkilöstöstrategiassa määritellään apteekin arvojen mukaisesti, miten uusi työntekijä perehdytetään työhönsä, miten henkilökuntaa tuetaan työssä kehittämisessä, miten apteekki huolehtii työntekijöidensä jaksamisesta ja turvallisuudesta, sekä miten työntekijää tuetaan ennen eläkkeelle jäämistä.

Henkilöstörakenne ja muutokset

Vuoden 2007 lopussa Yliopiston Apteekin henkilöstöstä oli farmaseutteja 454 (48 %), proviisoreita 58 (6 %) ja muuta henkilökuntaa

Yliopiston Apteekin työntekijöiden ikäjakauma vuosien 2006 ja 2007 lopussa

Apteekinhoitajat Heli Mäntysalo (Pori) ja Ilona Aaljoki (Tampere) esimiesvalmennuksessa.

428 (46 %). Muuhun henkilökuntaan kuuluvat sekä tekniset työntekijät että toimihenkilöt, joilla ei ole farmaseuttista koulutusta.

Vakituisia työsuhteita oli 770 (82 %) ja määräaikaisia 170 (18 %). Kokoaikaisia oli 512 (54 %) ja osa-aikaisia 428 (46 %). Määräaikaisien työsuhteiden määrään vaikuttaa mm. farmasian opiskelijoiden harjoittelujaksot Yliopiston Apteekissa sekä iltatöitä tekevien opiskelijoiden työsuhteet.

Yliopiston Apteekki pyrkii tukemaan henkilökunnan työelämän ja työn ulkopuolisen elämän tasa-painottamista, mikä vaikuttaa osa-aikaisten työsuhteiden määrään.

Osa-aikatyön valitsevat usein pienten lasten vanhemmat, ikääntyneitä vanhempiaan hoitavat, muualla opiskelevat ja ikääntyneemmät työntekijät. Osa-aikaisuus on aina työntekijän oma valinta.

Palkat ja palkitseminen

Vuonna 2007 Yliopiston Apteekin henkilöstökulut olivat 28,3 miljoonaa euroa (-1,5 %), josta palkkoja 23,0 miljoonaa euroa, muita henkilöstösivukuluja 1,4 miljoonaa euroa ja eläkkeitä 3,9 miljoonaa euroa.

Yliopiston Apteekissa oli vuonna 2007 käytössä tulospalkkiojärjestelmä, jossa henkilökunnalle

maksettava tulospalkkio määritellään vuosittain tulosmatriisin avulla. Tulospalkkiojärjestelmän tavoitteena on ohjata toimintaa tulospalkkiokriteerien avulla apteekin kannalta kulloinkin keskeisiin toiminnallisiin tavoitteisiin. Yliopiston Apteekin ylin johto määrittelee tulospalkkiokriteerit vuoden alussa. Vuoden 2007 tuloksesta palkkioita maksettiin kuuden apteekin henkilöstölle.

Vuonna 2008 tulospalkkio määräytyy Yliopiston Apteekin tuloksen, toimipisteen ja tulosryhmän tuloksen yhdistelmänä. Tulospalkkio voi olla maksimissaan 12 prosenttia vuosiansiosta.

Henkilöstöjohtaminen

Hyvällä esimiestyöllä voidaan merkittävästi vaikuttaa työilmapiiriin, asiakaspalvelun laatuun, työn sujuvuuteen, henkilökunnan kehittämiseen ja sovittujen toimintatapojen jalkauttamiseen organisaatiossa. Yliopiston Apteekissa on viime vuosina panostettu erityisesti esimiesten koulutukseen ja johtamisen kehittämiseen. Esimiesten laajamittainen koulutus aloitettiin 2001.

Vuonna 2007 jatkui yhteistyö Paasonen Koulutuspalvelut Oy:n kanssa. Ensimmäinen ryhmä Yliopiston Apteekin esimiehiä sai vuoden 2008 alussa päätökseen Kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnon, joka oli räätälöity Yliopiston Apteekille (YA-EAT). Lisäksi esimiehet saavat kehityksensä tueksi palautetta työstään lähialeilta, kollegoilta ja esimieheltä.

Koko henkilöstö kuuluu sään-

nöllisten kehityskeskustelujen piiriin. Isoissa toimipisteissä on käytössä lähiesimieskäytäntö. Kukin esimies käy kehityskeskustelut omien lähialeilensa kanssa. Keskusteluissa keskitytään erityisesti työn haasteisiin ja niistä selviämiseen sekä mahdolliseen koulutustarpeeseen.

Henkilöstön osaaminen ja kehittäminen

Uusien työntekijöiden perehdytyksessä luodaan pohja työtehtävien menestykselliseen hoitamiseen. Perehdytysvaiheessa käydään läpi mm. asiakaspalvelun perusteet, apteekin toimintatavat, tutustutaan oman yksikön toimintaan ja perehdytyspäivillä YA-talolla keskitettyihin toimintoihin.

Perehdytykseen kuuluu lisäksi oman työtehtävän edellyttämää koulutusta. YA-Akatemia vastaa Yliopiston Apteekin henkilökun-

nan koulutuksesta. Koulutusta toteutetaan sekä lähiopetuspäivinä että paikallisesti omassa toimipisteessä sähköisen YA-kanavan välityksellä. Lisäksi henkilökunnalle tarjotaan mahdollisuus muutamisiin ammattilehtilauksiin.

Yliopiston Apteekissa toteutetaan urapolkuajatteluun perustuvaa koulutusta. Urapolkujen avulla työntekijällä on halutessaan mahdollisuus 1-3 vuodessa kehittyä jonkin aihealueen erityisasiantuntijaksi.

YA-LPT (liiketalouden perustutkinto) on tarkoitettu ensisijaisesti teknisen henkilökunnan ja YA-talon sopivissa työtehtävissä toimivien henkilöiden urapolkukoulutukseksi. Sisältö on räätälöity Yliopiston Apteekille virallisen liiketalouden perustutkinnon (merkonomi) pohjalta. Osallistujat saavat koulutuksen päätteeksi tutkintotodistuksen liiketalouden perus-

Apteekinhoitaja Taina Santala palvelee asiakasta Yliopiston Apteekissa Viikissä.

tutkinnosta. Ensimmäiset YA-LPT –kurssit alkoivat keväällä 2007, ja kurssilaiset valmistuvat loppuvuodesta 2008. Koulutukseen liittyvät harjoitustyöt ovat hyödyttäneet myös toiminnan kehittämistä Yliopiston Apteekissa.

YA-AFT (asiantuntijafarmaseuttitutkinto) on YA-Akatemian tarjoama urapolkukoulutus farmaseuttiselle henkilökunnalle. Farmaseutilla on mahdollisuus suorittaa Yliopiston Apteekin oma asiantuntijafarmaseutin tutkinto (YA-AFT), joka sisältää koulutuspäivien lisäksi myös tenttejä sekä lopputyön. YA-AFT käynnistyi vuoden 2007 aikana vaiheittain. Aihealueina ovat mm. astma ja allergia, diabetes, eläinten hoito, itsehoito ja geriatria.

YA-EAT (kaupan esimiehen erikoisammattitutkinto) on tarkoitettu esimiehille, jotka haluavat syventää johtamistaitojaan. Tutkin-

non tavoitteena on antaa valmiudet toimia apteekinhoitajana tai YA-talossa yksikön esimiehenä. Tutkinto sisältää mm. strategia- ja talouskoulutusta, henkilöstöjohtamista sekä omaan työhön liittyvän kehittämissuunnitelman. Sisältö on räätälöity Yliopiston Apteekille virallisen kaupan esimiehen erikoisammattitutkinnon pohjalta. Tutkinnon suorittaminen kestää 1,5 vuotta.

Muutosjohtamisvalmennus esimiehille alkoi vuoden 2007 lopussa, ja sitä jatketaan vuonna 2008.

Työhyvinvointi

Yliopiston Apteekki on seurannut säännöllisesti henkilökunnan työtyytyväisyyttä sekä omilla tutkimuksillaan että osallistamalla Suomen parhaat työpaikat -tutkimukseen.

Vuoden 2007 alussa toteutettiin Yliopiston Apteekin oma työtyytyväisyys- ja -ilmapiiritutkimus. Tuloksia hyödynnettiin pai-

kallisesti oman työn ja työolojen kehittämisessä.

Työhyvinvointi ja kuntoutus

Työhyvinvointia edistetään Yliopiston Apteekissa toimipisteiden käytössä olevalla Tyky-rahalla, joka on tarkoitettu työhyvinvointia edistäviin toimiin. Toimipisteet ovat käyttäneet tätä rahaa mm. henkilökunnan liikuntaharrastusten tukemiseen sekä yhteisiin liikuntatapahtumiin.

Yliopiston Apteekki pyrkii tukemaan myös työhyvinvoinnin kannalta erityisen tuen tarpeessa olevaa henkilökuntaa. Henkilökunnalle on tarjottu mahdollisuus osallistua Kelan tukemaan ASLAK-kuntoutukseen. ASLAK-kurssin tavoitteena on mm. fyysisen ja psykososiaalisen hyvinvoinnin vahvistaminen, laaja-alaisen työkyvyn säilyminen sekä omaan ja työyhteisön hyvinvointiin vaikut-

Varastopäällikkö Kai Trast ja YA-talolta lähtevät tuotteet.

taminen. Kymmenen Yliopiston Apteekin työntekijää osallistui AS-LAK-kurssille vuonna 2007.

Työterveys ja turvallisuus

Yliopiston Apteekin työterveys-työn tavoitteena on ylläpitää henkilökunnan hyvää työterveyttä ja -kykyä. Lisäksi halutaan tukea henkilökunnan sairaudenhoitoa.

Yliopiston Apteekki tarjoaa työntekijöilleen yleislääkäritason avosairaanhoidon tietyin rajoituksin. Lisäksi työntekijä saa yleislääkärin tai konsultoivan erikoislääkärin määräämät, sairauden toteuttamiseksi tarpeelliset tutkimukset maksutta. Vuonna 2007 työterveyshuoltoa laajennettiin siten, että työnantaja korvaa myös työterveyslääkärin läheteellä erikoislääkärikonsultaatiot, silloin kun se on sairauden hoidon kannalta välttämätöntä.

Henkilöstön työterveyttä seurataan ja ehkäisevää terveydenhoitoa toteutetaan Yliopiston Apteekin tarjoamalla terveystarkastuksilla.

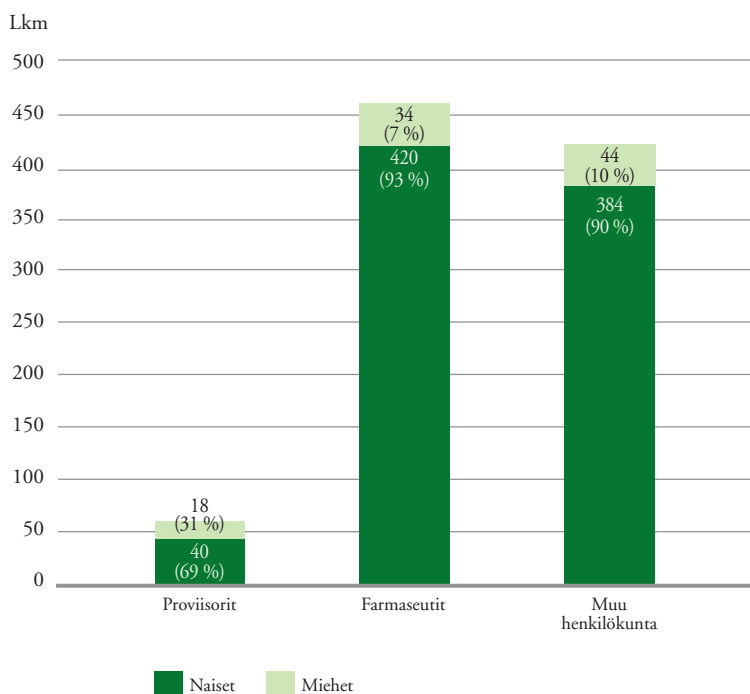
Sairauspoissaolojen määrän systemaattista seuranta on tehty vuodesta 2007.

Tasa-arvo

Yliopiston Apteekissa on käytössä tasa-arvosuunnitelma, jonka tavoitteena on, että naiset ja miehet ovat samanlaisissa tehtävissä palkkauksellisesti tasa-arvoisia, ja heidän mahdollisuutensa tulla valituksi Yliopiston Apteekin erilaisiin tehtäviin ovat sukupuolesta riippumattomat. Yliopiston Apteekissa kohdellaan kaikkia rodusta ja uskonnosta riippumatta tasavertaisesti.

Tehtyjen selvitysten perusteella naisten ja miesten välinen tasa-arvo toteutuu hyvin Yliopiston Apteekissa. Alan työvoiman suku-

Naisten ja miesten sijoittuminen eri tehtäviin 2007

puolijakaumasta johtuen työntekijöistä on huomattavan suuri osuus naisia, mutta rekrytoinnissa pyritään huolehtimaan siitä, että tehtäviin hakeutuu kumpaakin sukupuolta olevia henkilöitä. Yliopiston Apteekin toimipisteissä naisten osuus on 92 prosenttia ja YA-talolla 78 prosenttia.

Tavoitteena on, että Yliopiston Apteekissa työntekijöitä johdetaan tasapuolisesti sukupuolesta riippumatta. Kaikille tarjotaan yhtäläiset mahdollisuudet koulutukseen ja uralla etenemiseen.

Yliopiston Apteekilla on pitkät aukioloajat, mutta perhe-elämän ja työelämän yhteensovittamista parannetaan mahdollisuuksien mukaan mm. hyväksymällä lyhyempi työaika. Perhevapailta työhön palaaville tarjotaan samanlainen perehdytys kuin uusille työntekijöille.

Ikääntyvien työntekijöiden

työssä jaksamista tuetaan järjestämällä mahdollisuuksia kuntoutukseen, osa-aikaeläkkeeseen tai lyhennettyyn työaikaan. Mahdollisuuksien mukaan pyritään järjestämään työvuorot sellaisiksi, että työstä palautumisaika jää tarvittavan pitkäksi.

Syksyn 2007 työtaistelu

Farmasialiiton lakko kesti Yliopiston Apteekin toimipisteissä 2-3 viikkoa. Apteekin farmaseutisesta henkilöstöstä 62 prosenttia oli lakossa. Apteekkien aukioloaika jouduttiin lyhentämään ja resurssit suunnittelemaan uudelleen. Lakosta selvittiin pääsääntöisesti tyydyttävästi, sillä asiakkaat pystyttiin palvelemaan lakosta huolimatta. Vuonna 2008 tullaan tarvittaessa panostamaan työilmapiiriin, jotta mahdolliset säröt sisäisessä yhteistyössä saadaan hiottua.

*Asiakaspalvelupäällikkö
Anna Yli-Fossi
Yliopiston Apteekissa
Malmilla opastaa
kosmetiikan valinnassa.*

Toiminta Virossa ja Venäjällä

YA Ülikooli Apteek on muutamassa vuodessa vakiinnuttanut asemansa erityisesti Tallinnan alueella Virossa. Pietarissa Universitetskaja Aptekalla on takana kaksi täyttä toimintavuotta. Toiminnan alku on ollut Venäjällä huomattavasti viroa haastavampaa.

YA Ülikooli Apteek

Yliopiston Apteekin tytäryhtiöllä on Virossa yhdeksän apteekkia. YA Ülikooli Apteekista kaksi sijaitsee Tallinnassa ja loput Haapsalussa, Pärnussa, Narvassa, Kuressaaressa, Tartossa ja Viljandissa. Viljandin apteekilla on sivuapteekki Mustlassa. Työntekijöitä oli vuoden lopussa 83.

Yliopiston Apteekin palvelukonsepti on saanut hyvän jalansijan Virossa. Työvoimatilanne on hyvä ja Tallinnassa YA Ülikooli Apteek on vakiinnuttanut asemansa. YA Ülikooli Apteek Pärnussa palkittiin viime vuonna kaupungin parhaana palveluyrityksenä.

Virossa Yliopiston Apteekki saavutti vuodelle 2007 asetetut tavoitteensa ja toiminta on ollut kannattavaa. Kuluvan vuoden tavoitteena on kehittää edelleen ketjumaisempaa toimintaa.

Universitetskaja Apteka

Pietarissa olevat viisi Universitetskaja Aptekaa sijaitsevat Garden Cityssä Lahdassa, Piterissä Tipanovalla, Mayakovskayalla, Promenadilla ja Sadovayalla. Vuoden lopussa Universitetskaja Aptekalla oli 54 työntekijää.

Venäjällä apteekkien perustaminen on vapaata. Tyypillisesti apteekit ovat pieniä ja niitä on paljon. Alalla toimii useita suuria ketjuja, joista Pietarin alueella toimii neljä. Universitetskaja Apteka on ensimmäinen ulkomaalaisomistuksessa oleva apteekki Pietarin alueella.

Universitetskaja Apteka poikkeaa muista apteekista sekä myymälä- että toimintakonseptinsa suhteen. Yliopiston Apteekki pyr-

kii erottautumaan Venäjällä hyvällä palvelulla, lääkeneuvonnalla sekä luotettavuudella.

Lääkevääreännökset ovat Venäjän lääkehuollon suurimpia haasteita. Universitetskaja Aptekan keskeisenä tavoitteena on huolehtia siitä, että myytävät lääkkeet olisivat luotettavia. Tämä voidaan varmistaa mm. hankkimalla tuotteet luotettavista lääketukkuiliikeistä.

Kertyneen kokemuksen perusteella toimintakonseptia tarkennettiin vuoden 2007 aikana. Tavoitteena oli hakea ensimmäiselle kolmelle Universitetskaja Aptekan toimipisteelle entistä pienempiä liikekiinteistöjä. Näistä Tipanovan ja Sennajan apteekit suljettiin ja tilalle avattiin syksyn 2007 aikana uudet apteekit. Apteekki Lahdassa toimii edelleen alkuperäisessä liiketilassaan.

Farmaseutti Merilin Nurk palvelee asiakasta Viru Keskuksen YA Ülikooli Apteekissa Tallinnassa.

Yliopiston Apteekin ympäristösuunnitelma

Yliopiston Apteekille laadittiin ympäristöstrategia vuonna 2006. Ympäristönäkökulmien huomioiminen apteekin omassa toiminnassa on osa Yliopiston Apteekin yhteiskuntavastuuhankeita. Ympäristöstrategian mukaisten tavoitteiden toteuttaminen aloitettiin 2007.

Lääkejätteet

Lääkejätteitä ovat asiakkaiden apteekkiin palauttamat tarpeettomat tai vanhentuneet lääkkeet. Lääkkeet ovat eläviin organismeihin vaikuttavina aineina luonnossa ongelmajätettä, joten niiden oikea hävitystapa on palauttaa ne apteekkiin, josta ne toimitetaan asianmukaisesti hävitettäviksi. Suomessa apteekit keräävät asiakkaiden palauttaman lääkejätteen ja kunnat vastaavat niiden hävittämisestä aiheutuvista kuluista. Yliopiston Apteekin toimipisteisiin palautettiin vuonna 2007 yli 17 000 kilogrammaa lääkejätettä. Tehdyn arvion mukaan Yliopiston Apteekkiin palautettu lääkejättemäärä kasvoi noin 25 prosenttia kampanjoinnin seurauksena.

Yliopiston Apteekki järjesti touko- ja marraskuussa lääkejättekampanjan, johon kuului asiakkaiden tietämyksen lisääminen lääkejätteen oikeasta hävitystavasta sekä lääkejätteen vaaroista kotona ja luonnossa. Asiasta kerrottiin Apteekin hyllyltä –asiakaslehdessä, tiedottein, myymäläkampanjoin ja lehti-ilmoituksin.

Ympäristösuunnitelma ja tavoitteet

Yliopiston Apteekin ympäristöstrategiassa kiinnitetään huomiota useisiin alueisiin apteekin omassa toiminnassa. Strategiasta johdettiin vuodelle 2007 tavoitteita, joista suurin osa toteutettiin.

Vuoden 2007 aikana lisättiin

toimipisteiden jätteiden lajittelua. Tavoitteena on, että lajittelussa käytetään hyödyksi kaikki kiinteistöjen tarjoamat lajittelujakeet. YA-talolla jätteen määrää vähennettiin poistamalla käytöstä kertakäyttöastiat ja korvaamalla ne kestoastioilla.

Oman tuotannon lääkepäästöjä ulkoilmaan ja viemäriverkostoon ei kartoitettu vielä vuoden 2007 aikana, mutta tavoitteena on, että kartoitus toteutetaan vuoden 2008 aikana.

Lisäksi Yliopiston Apteekki pyrkii suosimaan omassa toiminnassaan ympäristöystävällisiä ja –merkittyjä tuotteita. Apteekin julkaisemien lehtien painoprosessit ja painopaperit ovat ympäristömerkittyjä.

Yliopiston Apteekin asiakkaille antamien muovikassien materiaali

vaihdettiin vuonna 2007 ympäristöystävällisempään uusiomuoviin.

Yliopiston Apteekki haluaa omalla ympäristötoiminnallaan vähentää lääkejättemääriä luonnossa sekä huomioida muussakin toiminnassaan myös ympäristöön liittyviä näkökulmia. Kaikkia hankkeita ja tavoitteita ei pystytä toteuttamaan välittömästi, mutta apteekki pyrkii kehittämään toimintaansa oikeaan, vielä ympäristöystävällisempään suuntaan.

Vuoden 2008 aikana tullaan selvittämään Yliopiston Apteekin henkilöstön matkustuksesta aiheutuvia ympäristöpäästöjä ja sitä, voisiko niitä vähentää käyttämällä mahdollisuuksien mukaan ympäristöystävällisempiä liikennevälinevaihtoehtoja.

Kansleri Kari Raivio:

”Apteekki ja yliopisto hyödyttävät toisiaan”

Yliopiston Apteekin omistaa Helsingin yliopisto, Suomen suurin ja monitieteisin yliopisto. Tiedekuntia on yksitoista, tutkinto-opiskelijoita on 38 800 ja henkilökuntaa 7 700. Yliopistossa suoritetaan vuosittain noin 4 300 tutkintoa, joista tohtorintutkintoja lähes 400. Yliopisto keskittyy korkeatasoiseen tutkijankoulutukseen ja tieteelliseen tutkimukseen, joka on myös yliopisto-opetuksen perusta. Yliopisto tukee toiminnallaan yhteiskunnan kehittämistä ja elinkeinoelämää.

Yliopiston Apteekki tulouttaa Helsingin yliopistolle vuosittain apteekkimaksun, verot ja suurimman osan voitostaan. Tämä tuloutus on Helsingin yliopistolle tärkeä, koska yliopiston on mahdollista käyttää apteekilta saamansa tuotto tarpeelliseksi katsomallaan tavalla. ”Yliopiston Apteekilta tulevia varoja eivät koske samat sidonnaisuudet kuin valtion yliopistolle osoittamia budjettirahoja, joten ne antavat mahdollisuuden myös sellaisten hankkeiden tukemiseen, joita ei muuten voitaisi rahoittaa”, sanoo Helsingin yliopiston kansleri Kari Raivio. Apteekitoiminnalla on tuettu konkreettisesti myös farmasian tutkimusta ja opetuksen kehittämistä.

Yliopiston Apteekki osallistuu farmaseuttien ja proviisorien koulutukseen tarjoamalla yhteistyö-, harjoittelu- ja tutkimusmahdollisuudet farmasian alaa opiskeleville. Tämä hyödyttää myös apteekkia, koska näin voidaan tarjota opiskelijoille työelämän valmiudet jo opiskeluaikana. Yhteistyö mahdollistaa myös käytännön apteekitoimintaa tukevan tutkimustyön.

Yliopiston arvomaailma ja pitkäjänteisyys omistajana tarjoavat

Yliopiston Apteekille mahdollisuuden toiminnan jatkuvaan kehittämiseen. Yliopisto on tarjonut Yliopiston Apteekille mahdollisuuden investoida uusiin kehityshankkeisiin, henkilökunnan laajamittaiseen koulutukseen ja asiakaspalvelun kehittämiseen. Yliopiston Apteekin hyvä maine sekä työnantajana että lääkkeiden vähittäismyyjänä on tärkeä Helsingin yliopistolle.

Yliopistot mukana yritystoiminnassa

Viimeisten 30 vuoden aikana yliopistojen omistamien yritysten määrä on lisääntynyt jossain määrin. Tällaisessa yritystoiminnassa yliopiston tutkimuslöydöksiä kaupallistetaan joko patentoimalla tutkimuslöydökset lisenssitulojen toivossa tai perustamalla uusyri-tystoimintaa. Euroopassa yliopistolähtöisten nuorten teknologia-yritysten lukumäärä on kasvanut 1990-luvun puolivälistä alkaen.

Kansleri Raivion mukaan tutkimuslöydösten kaupallistaminen ei ole onnistunut kovin hyvin, mutta yhteiskunnan kannalta tällainen aktiivisuus on hyvä asia. Hän uskoo, että yliopistojen yhteistyö jo olemassa olevien yritysten kanssa tulee lisääntymään.

”Tulevaisuuden talouselämässä tietointensiivinen tuotanto tulee olemaan yhä määräävämpää sekä tavaroita että palveluja tuotettaessa. Yritysten tulisi lisätä osaamis-pääomaansa, mikä tapahtuu parhaiten yhteistyössä yliopistojen kanssa. Yhteistyön muotoja voivat olla esimerkiksi täydennyskoulutus tai tilaustutkimus. Tarvitaan konsultointia ja keskustelua, jotta yritykset tietävät, missä tutkimuksen eturintama menee. Tällainen aineeton hyöty edesauttaa yritys-

ten muuttumista tietointensiiviseen suuntaan. Yliopistojen tärkein tehtävä on kouluttaa ihmisiä, jotka pitävät sekä yhteiskunnan että elinkeinoelämän pyörät pyörimässä”, kansleri Raivio kiteyttää.

Helsingin yliopisto Euroopan yliopistojen eturintamassa

Helsingin yliopistossa tutkimus on edennyt harppauksin useimmilla aloilla ja sen asema Suomen yliopistojen joukossa on ylivoimainen tutkimuksen aikaansaannoksia ajatellen. Myös eurooppalaisittain arvioituna Helsingin yliopisto on menestynyt: se on eurooppalainen huippuyliopisto ja perustajajäsenenä Euroopan tutkimusyliopistojen liitossa, johon kutsutaan jäseneksi vain korkeatasoista tutkimustoimintaa harjoittavia yliopistoja.

Helsingin yliopiston opiskelijamäärät ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina. Opettajien määrä ei kuitenkaan ole kasvanut samassa suhteessa. Kansleri Raivion mukaan opiskelijamäärien kasvun tuottama lisäys yliopiston budjettiin ei ole juurikaan hyödyttänyt tutkimustyötä, koska suurin osa näistä tuloista on jouduttu käyttämään uusiin tilavuokrajärjestelyihin. Tästä on kärsinyt ensisijaisesti opetus. Raivio painottaa, että rahat opetukseen tulevat nimenomaan valtion budjetista, eikä Yliopiston Apteekilta saatavia tuloja käytetä paikkaamaan valtion opetukseen myöntämää rahaa.

Yliopistolle on viime aikoina asetettu kovia vaatimuksia kansainvälistymisestä. Yliopiston Apteekki toteuttaa tätä jo omalta osaltaan Virossa ja Pietarissa.

Terveydenhuolto isojen muutosten edessä

Kansleri Kari Raivio on pitkän uransa aikana seurannut läheltä myös terveydenhuollon kehitystä. Hän näkee, että terveydenhuollossa ollaan isojen muutosten edessä. Järjestelmässä on heikkouksia, eivätkä palvelut toimi toivotulla tavalla. Raivio arvioi, ettei terveydenhuoltoon käytetä riittävästi rahaa: Suomen panostus terveydenhuoltoon on selvästi OECD-maiden keskiarvon alapuolella. Perusterveydenhuolto koostuu liian monista pienistä terveyskeskuksista, joihin ei saada pysyviä lääkäreitä. Pitkällä tähtäimellä vuokralääkäritoimintaan perustuva toimintamalli ei ole kestävä.

Erikoissairaanhoidon kustannukset lisääntyvät ja niiden kurisapito aiheuttaa paineita. Järjestelmä on hajanainen: 20 keskussaira-

lapiiriä ja viisi yliopistosairaala ilman yhtenäistä valtakunnallista koordinaatiota.

Lainsäädännön uudistukset tuovat terveydenhuoltoon isoja muutoksia, kun perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon tulevat saman lain piiriin. Myös rakenteellisia muutoksia olisi kannattavaa tehdä suurentamalla terveyskeskusten kokoa ja rakentamalla niitä siten, että niissä työskentelevien työmäärä pysyy kohtuullisena ilman jatkuvaa päivystysrasitusta. Tämä mahdollistaisi jossain määrin myös lääkäreiden erikoistumisen.

Myös väestön ikääntyminen lisää palveluntarvetta. Siksi kansleri Raivion mielestä ei ole realistista ajatella, että erikoissairaanhoidon kustannuksia voitaisiin karsia. Lain mukaankaan kustannuksia ei voida leikata jättämällä ihmisiä hoitamatta.

Pyrkimyksenä on saada tervey-

denhuollossa aikaan suurempia kokonaisuuksia. Tämän seurauksena välimatkat pitenisivät jonkin verran, mutta toisaalta terveydenhuollon asiakkaille voitaisiin tarjota riittävät palvelut.

Lääkehuolto puntarissa

Apteekkien sääntelyn keventämistä ollaan parhaillaan selvittämässä, ja asiasta ollaan tekemässä esitystä keväällä 2008 aikana. Kansleri Kari Raivio toteaa, että apteekkien perustamisen sääntely alueen väestöpohjan perusteella ei enää nykyään ole mielekästä. Lääkeostokset tehdään nykyisin pitkälti muiden ostosten yhteydessä. Raivion mielestä tänä päivänä toimituskin paremmin apteekkien perustamisen vapauttaminen, ei kuitenkaan pätevyysvaatimusten ja valvonnan osalta.

Yliopiston Apteekin 250-vuotisapuraha Melissa officinalis –kasvin tutkimukseen Alzheimerin taudin hoidossa

Yliopiston Apteekki myönsi viime vuonna 16 000 euron apurahan tutkimukseen, jossa selvitetään *Melissa officinalis* –kasvista eristettyjen aktiivisten yhdisteiden ominaisuuksia sekä mahdollisuuksia käyttää niitä Alzheimerin taudin hoidossa.

Apuraha myönnettiin proviisori Keyvan Dastmalchille Helsingin yliopiston farmasian tiedekunnasta. Dastmalchi tutkii työssään *Melissa officinalis* –kasvista eristettyjen yhdiste-

den antikoliiniesteraasien kaltaisia ja antioksidanttisia vaikutuksia sekä näiden yhteyksiä toisiinsa. Kasvia on käytetty Euroopassa perinteisenä rohdosvalmisteena parantamaan potilaan kognitiivista tilaa. Aikaisemmissa tutkimuksissa kasvilla on todettu olevan vaikutusta myös lievän Alzheimerin taudin hoidossa. Keyvan Dastmalchi tutkii työssään yhdisteiden tehoa Alzheimerin tautiin simuloivalla mallilla.

Hallituksen toimintakertomus 1.1.-31.12.2007

Yliopiston Apteekin hallitus: Marja Airaksinen, Eija Kalso, Ilkka Niiniluoto, Olli Mäenpää (hallituksen puheenjohtaja), Ilkka Hyvärinen, Juha Korppi-Tommola ja Jari Kokkonen. Kuvasta puuttuu Riitta-Mari Tulamo.

Yliopiston Apteekki on Helsingin yliopiston omistama apteekki, joka harjoittaa apteekkitoimintaa Suomessa. Yliopiston Apteekilla on Suomessa sen toimintaa tukevia tytäryhtiöitä. Lisäksi sen tytäryhtiöllä on apteekkitoimintaa Virossa ja Venäjällä. Yliopiston Apteekista ja sen tytäryhtiöistä on laadittu konsernitilinpäätös.

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Keskeisin Yliopiston Apteekin toimintaan ja taloudelliseen tulokseen tilikaudella vaikuttanut tekijä oli avohoidon lääkemarkkinoiden maltillinen kasvu. Tähän vaikutti ensisijaisesti lääkkeiden väli-

nen hintakilpailu lääkevaihdon piirissä olevilla valmisteilla.

Ostoalennusten kieltäminen lainsäädännöllä vaikutti ensimmäisen kerran merkittäväällä tavalla Yliopiston Apteekin myymien lääkkeiden myyntikatteisiin. Vuonna 2006 oli Yliopiston Apteekilla vielä myynnissään ostosopimuksin hankittuja tuotteita, mutta vuoden 2007 aikana tätä etua ei enää ollut käytettävissä.

Vuoden 2007 aikana otettiin käyttöön uusi lääkekorvausjärjestelmä, joka mahdollisti asiakkaille korvattavien lääkkeiden ostot myös pienemmissä erissä ilman taloudellisia menetyksiä. Asiakas saa ostamistaan lääkkeistä prosentti-

perusteisen korvauksen, eikä ostokertakohtaisia maksuja enää peritä. Muutos olisi saattanut vaikuttaa apteekkien työmäärään lisäävästi, mutta Yliopiston Apteekissa asiointimäärät kasvoivat kuitenkin maltillisesti, eikä lainsäädännön muutos vaikuttanut apteekin työmäärään merkittäväällä tavalla.

Kaksi sosiaali- ja terveysministeriön asettamaa työryhmää sai työnsä päätökseen vuoden 2007 aikana. Sekä apteekkityöryhmän että viitehintajärjestelmää valmistelleen ryhmän ehdottamat muutokset tulisivat toteutuessaan vaikuttamaan Yliopiston Apteekin toimintaan tulevaisuudessa.

Apteekkityöryhmä ehdotti

apteekkien toiminnan sääntelyn keventämistä, vaikkakin työryhmän mukaan apteekkien luvanvaraisuudelle on olemassa hyväksyttävät perusteet. Työryhmä ei esittänyt apteekkimaksun välitöntä poistoa, mutta totesi, että jatkossa apteekkimaksusta olisi perusteltua luopua ja samalla alentaa apteekkien myyntikatetta osana apteekkitoimintaa koskevan sääntelyn laajempaa arviointia. Tavoitteena on saavuttaa riittävä hyöty mm. valtion ja yliopistojen tulonmenestysten kompensoimiseksi.

Viitehintajärjestelmää tarkastellut työryhmä suositteli, että nykyisen lääkevaihdon kaltaista mallia noudattava ns. suppea viitehintamalli voisi soveltua Suomeen. Työryhmä ehdotti sen ottoa käyttöön jo vuoden 2009 alussa. Tällöin samaa vaikuttavaa ainetta samassa lääkevuodossa ja pakkauskoossa sisältävät valmisteet luokiteltaisiin samaan ryhmään. Lääkekorvauksen määrittävä viitehintamääräytyisi ryhmän edullisimman valmisteen arvonlisäverollisen hinnan perusteella. Toteutuessaan järjestelmä ohjaisi kulutusta todennäköisesti nykyistä enemmän edullisempiin valmisteisiin. Järjestelmän käyttöönotto edellyttää apteekkeilta muutoksia tietojärjestelmiin sekä henkilökunnan koulutusta.

Lääkkeiden myyntikatteen laskusta huolimatta Yliopiston Apteekki on pystynyt sopeuttamaan omaa toimintaansa, ja maltillinen kulujen kasvu sekä itsehoitotuotteiden kysynnän kasvu ovat omalta osaltaan edesauttaneet hyvän tuloksen saavuttamisessa.

Loppuvuoden toimintaan vaikutti farmaseuttisen henkilöstön lakko, jonka aikana Yliopiston Apteekin asiakaspalvelu hoidettiin poikkeusjärjestelyillä.

Yliopiston Apteekin taloudellista asemaa ja tulosta kuvaavat tunnusluvut

	2007	2006	2005
Liikevoitto % liikevaihdosta	8,0	8,0	7,3
Oman pääoman tuotto %	40,2	39,2	40,6
Omavaraisuusaste %	44,2	46,8	44,1

Yliopiston Apteekin henkilöstöä kuvaavat tunnusluvut

	2007	2006	2005
Henkilöstön lukumäärä tilikauden lopussa	940	945	961
Tilikauden palkat ja palkkiot (milj. €)	23,0	23,2	22,9

Taloudellinen asema ja tulos

Yliopiston Apteekin liikevaihto tilikaudella oli 255,5 miljoonaa euroa, missä on lisäystä edellisestä vuodesta 1,8 prosenttia. Liikevaihdosta 94,1 prosenttia oli vähittäismyyntiä henkilöasiakkaille. Loput 5,9 prosenttia liikevaihdosta oli myyntiä apteekin yritys- ja laitiasiakkaille.

Liikevoitto kasvoi 1,7 prosenttia ja oli 20,3 miljoonaa euroa (edellisenä vuonna 20,0 miljoonaa euroa). Voitto ennen satunnaisia eriä oli 20,7 miljoonaa euroa (edellisenä vuonna 21,1 miljoonaa euroa). Tilikauden voitto oli 15,1 miljoonaa euroa. Voitto pieneni 2,0 prosenttia edellisestä vuodesta. Yliopiston Apteekin vakavaraisuus ja maksuvalmius säilyivät hyvinä.

Apteekkimaksu

Apteekkimaksu on lääkkeiden hintaan sisältyvä veroluonteinen erityismaksu. Lääkelaitos vahvistaa Yliopiston Apteekin apteekkimaksun suuruuden apteekkimaksulain mukaan. Apteekkimaksu on esitetty omana eränään apteekin tuloslaskelmassa. Yliopiston Apteekki suorittaa sille vahvistetun apteekkimaksun Helsingin yliopistolle.

Yliopiston Apteekin apteekkimaksu vuonna 2007 oli 24,2 miljoonaa euroa, mikä on 9,5 prosenttia liikevaihdosta. Yliopiston Apteekki maksaa apteekkimaksua

10,9 prosenttia kuluttajille tapahtuvasta lääkemyynnistä.

Henkilöstö

Yliopiston Apteekin palveluksessa oli tilikauden päättyessä 512 kokoaikaista työntekijää ja 428 osaaikaista työntekijää. Työsuhteista on 82 prosenttia toistaiseksi voimassa olevia ja 18 prosenttia määräaikaisia. Tilikauden aikana eläkkeelle jäi 14 työntekijää ja uusia työntekijöitä palkattiin 138.

Yliopiston Apteekki panostaa merkittävällä tavalla henkilöstönsä koulutukseen, ja koulutuksesta vastaa YA-Akatemia. Vuoden 2007 aikana oli käynnissä useita pitkäkestoisia koulutusohjelmia, ja syksyllä 2007 järjestettiin farmaseuttiselle henkilöstölle kaksipäiväiset Akatemiapäivät.

Ympäristötökijät

Yliopiston Apteekki toteutti ympäristösuunnitelmassaan asetettuja tavoitteita vuodelle 2007. Lääkejätteen oikeaan hävittämiseen tähännyttä kampanjointi lisäsi merkittävällä tavalla lääkejätteen palautusta apteekkiin. Asiakkaille annettavat pussit vaihdettiin uusimuovista valmistettuihin ja YA-talolla siirryttiin käyttämään kestoastioita. Toimipisteet lisäsivät hie-man jätelajitteluaan.

Konserni

Konsernin liikevaihto oli 275,3 miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi 2,4 prosenttia vuodesta 2006. Konsernin liikevaihdosta Yliopiston Apteekin osuus oli 92,8 prosenttia. Konsernin tilikauden voitto oli 15,4 miljoonaa euroa, mikä oli 2,8 prosenttia edellisestä vuodesta pienempi.

Ordior Oy maahantuo ja myy laboratoriodien analyysilaitteita. Sen liikevaihto oli 5,8 miljoonaa euroa. YA-Prevett Oy myy eläinlääkintään tarvittavia lääkkeitä ja tarvikkeita. Sen liikevaihto oli 2,7 miljoonaa euroa. Oy Galena Ltd on lääkkeiden ja luontaistuotteiden sopimusvalmistaja. Sen liikevaihto oli 3,0 miljoonaa euroa.

Virossa YA Ülikooli Apteek-nimellä toimivien apteekkien liikevaihto oli 7,6 miljoonaa euroa. Venäjällä Universitetskaja Apteka-nimellä toimivien apteekkien liikevaihto oli 1,2 miljoonaa euroa.

Tilinpäätökseen on kirjattu osakkuusyhtiönä Receptum Oy, joka toimittaa tietojärjestelmiä apteekeille sekä lääkäri- ja hammaslääkäriasemille. Sen liikevaihto oli 4,3 miljoonaa euroa vuonna 2007.

Hallintoelimet

Yliopiston Apteekin hallitukseen kuuluivat vuonna 2007 Olli Mäenpää puheenjohtajana, Marja Airaksinen, Ilkka Hyvärinen, Eija Kalso, Jari Kokkonen, Juha Korppi-Tommola, Ilkka Niiniluoto ja Riitta-Mari Tulamo. Apteekkarina on toiminut Jari Kokkonen. Yliopiston Apteekin tilintarkastajana toimii KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja sen nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana Pekka Kaasalainen, KHT.

Riskit ja epävarmuustekijät

Apteekkitoiminta on luonteeltaan

melko vakaata. Siihen ei luontaisesti liity erityisiä riskejä tai epävarmuustekijöitä. Apteekkitoiminta on myös tarkasti säänneltyä. Yliopiston Apteekin kokemat epävarmuustekijät liittyvät alan sääntelyn muuttumiseen tulevaisuudessa. Esimerkkinä toteutuneista muutoksista ovat lääkelainsäädännön muutokset vuonna 2006. Lähialueilla, erityisesti Ruotsissa, mahdollisesti tapahtuvat apteekkitoiminnan muutokset voivat heijastua myös Suomeen.

Vahinkovakuutusriskit on katettu keskeytys- ja vahinkovakuutuksilla. Yliopiston Apteekki kuuluu Suomen Lääkevahinkokorvausosuuskuntaan, jonka piiriin kuuluvat apteekin valmistamat omat lääkevalmisteet.

Suomessa toimiviin tytäryhtiöihin liittyvät normaalit niiden toimialoihin kuuluvat riskit ja epävarmuustekijät. Viron ja Venäjän apteekkitoiminnassa Yliopiston Apteekki kohtaa kovan kilpailun. Lisäksi etenkin Venäjä uutena toimintaympäristönä sisältää selvästi riskejä ja epävarmuutta. Ottaen huomioon tytäryhtiöiden toiminnan osuuden kokonaisuudesta ei niihin liittyviä riskejä ja epävarmuustekijöitä voida pitää merkittävänä tai uhkaavina Yliopiston Apteekin kannalta.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole ollut tapahtumia, jotka oleellisesti vaikuttaisivat kuluvan tilikauden kehitykseen.

Tulevaisuuden näkymät

Liikevaihdon vuonna 2008 ennakoidaan kasvavan vuoteen 2007 verrattuna. Kasvu tulee kuitenkin olemaan maltillista. Tulostavoite on myös lähellä vuoden 2007 tasoa.

Lähivuosien kehityksen var-

mistamiseksi Yliopiston Apteekissa on laadittu toimintastrategia, jonka keskeisiä osia ovat harkittu asiakaspalvelu, ketjumainen toiminta, kanta-asiakkuus, sitoutunut ja osaava henkilökunta sekä esimiestyön kehittäminen.

Elektroninen resepti ja muukin sähköisen apteekkitoiminnan kehittyminen tulee toivottavasti parantamaan apteekkitoiminnan tuottavuutta lähivuosina.

Vuoden 2008 aikana on tavoitteena Viron apteekkitoiminnan ketjumaisuuden edelleen kehittäminen. Venäjän toiminnan jatkosta tehdään päätökset vuoden 2008 aikana. Konsernin kotimaisten tytäryhtiöiden näkymät vuodelle 2008 ovat suotuisat.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Tilinpäätös osoittaa tilikaudelta voittoa 15.087.410,17 euroa. Apteekin voitonjakokelpoiset varat ovat 15.087.410,17 euroa. Apteekin johtosäännön 10. pykälän tarkoittamana veroja ja apteekkimaksua vastaavana suorituksena on Helsingin yliopistolle tilitettävä 30.043.588,54 euroa.

Hallitus esittää, että tilikauden voitto 15.087.410,17 euroa maksetaan voitonjakona Helsingin yliopistolle. Lisäksi hallitus esittää, että apteekin peruspääoma pidetään ennallaan. Peruspääoma on 19.359.125,80 euroa. Peruspääoma on kokonaisuudessaan muodostunut siirroista edellisten tilikausien voittovaroista.

Yliopiston Apteekin taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yliopiston Apteekin maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan apteekin maksukykyä.

Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2007

1000 €	Yliopiston Apteekki		Konserni	
	2007	2006	2007	2006
LIKEVAIHTO	255 475	250 860	275 322	268 976
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	232	-2 976	165	-2 770
Liiketoiminnan muut tuotot	2 215	2 053	2 012	2 003
Apteekkimaksu	-24 231	-23 512	-24 231	-23 512
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-175 126	-168 292	-188 312	-180 958
Varastojen muutos	-144	295	73	583
	-175 271	-167 997	-188 239	-180 375
Henkilöstökulut	-28 344	-28 773	-32 084	-32 123
Poistot ja arvonalentumiset	-1 169	-1 455	-1 735	-1 922
Liiketoiminnan muut kulut	-8 593	-8 223	-11 410	-10 501
LIKEVOITTO	20 314	19 977	19 800	19 776
Rahoitustuotot ja -kulut	422	1 079	1 414	1 927
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	20 736	21 056	21 214	21 703
Satunnaiset erät	-	-150	-	-150
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	20 736	20 906	21 214	21 553
Tilinpäätössiirrot	163	237	-	-
Välittömät verot	-5 812	-5 752	-5 795	-5 709
Vähemmistöosuus	-	-	-11	2
TILIKAUDEN VOITTO	15 087	15 391	15 408	15 846

Tase 31.12.2007

VASTAAVAA	Yliopiston Apteekki		Konserni	
	2007	2006	2007	2006
1000 €				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet	323	369	539	707
Aineelliset hyödykkeet	7 502	7 638	9 968	10 416
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	308	308	-	-
Osakkuusyritysten osakkeet	13	13	58	217
Muut osakkeet	6 567	6 508	6 569	6 509
	6 888	6 829	6 627	6 726
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	14 713	14 836	17 134	17 849
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus				
Valmiit tuotteet	14 818	14 587	15 077	16 734
Aineet ja tarvikkeet	1 114	1 259	3 885	1 962
	15 932	15 846	18 962	18 696
Saamiset				
Pitkäaikaiset				
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	2 976	3 364	-	-
Lyhytaikaiset				
Myyntisaamiset	8 592	6 692	10 144	8 550
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	265	147	-	-
Saamiset omistusyhteisyrittäjiltä	3	3	3	3
Lainasaamiset	-	-	8	-
Muut saamiset	13	4	143	209
Ennakkomaksut	10	5	12	10
Siirtosaamiset	2 827	3 186	2 907	3 241
	11 710	10 037	13 217	12 013
Rahoitusarvopaperit	31 446	39 604	31 545	39 620
Rahat ja pankkisaamiset	1 145	1 297	2 531	1 909
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	63 209	70 148	66 255	72 238
VASTAAVAA YHTEENSÄ	77 922	84 984	83 389	90 087

Tase 31.12.2007

VASTATTAVAA	Yliopiston Apteekki		Konserni	
	2007	2006	2007	2006
1000 €				
OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma	19 359	24 359	19 359	24 359
Edellisten tilikausien voitto	-	-	3 156	2 737
Tilikauden voitto	15 087	15 391	15 408	15 846
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	34 446	39 750	37 923	42 942
VÄHEMMISTÖOSUUS	-	-	535	505
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄT	1 410	1 574	-	-
VIERAS PÄÄOMA				
Pääomalaina	-	-	113	113
Laskennallinen verovelka	-	-	368	409
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Muut velat	-	-	53	80
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Saadut ennakot	-	-	17	15
Ostovelat	9 585	11 291	11 002	12 774
Velat saman konsernin yrityksille	7	19	-	-
Velat omistusyhteisyrietyksille	49	88	69	109
Muut velat	1 494	1 652	1 873	2 010
Siirtovelat	30 931	30 610	31 436	31 130
	42 066	43 660	44 397	46 038
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	42 066	43 660	44 931	46 640
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	77 922	84 984	83 389	90 087

Rahoituslaskelma 2007

1000 €

	Yliopiston Apteekki		Konserni	
	2007	2006	2007	2006
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikevoitto	20 314	19 977	19 800	19 777
Oikaisut liikevoittoon	1 169	1 455	1 735	1 922
Käyttöpääoman muutos				
Lyhytaikaisten liikesaamisten lisäys(-), vähennys(+)	-1 431	2 046	-1 210	1 447
Vaihto-omaisuuden lisäys(-), vähennys(+)	-88	2 680	-265	2 023
Lyhytaikaisten velkojen lisäys(-), vähennys(+)	-1 595	-2 641	-1 641	-2 415
Käyttöpääoman nettomuutos	-3 114	2 086	-3 116	1 056
Saadut osingot	193	174	167	130
Saadut korot	1 897	2 263	1 758	2 267
Muut rahoituserät	-	-	59	-64
Maksetut korot ja maksut	-321	-394	-333	-371
Maksetut verot ja muut veroja vastaavat maksut	-581	-5 752	-5 746	-5 790
Liiketoiminnan rahavirta	14 327	19 810	14 324	18 926
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Tytäryhtiöosakeostot ja merkinnät	-	-1	-	-
Investoinnit muihin osakkeisiin	-62	-	-62	-
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 010	-370	-1 256	-1 712
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustuotot	24	-	-83	-
Myydyt osakkeet	2	-	2	-
Investointien rahavirta	-1 046	-371	-1 399	-1 712
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Korollisten saamisten lisäys(-), vähennys(+)	-1 201	-1 778	-	-
Korollisten pitkäaikaisten lainojen lisäys(-), vähennys(+)	-	-	27	27
Maksut yliopistolle voittovaroista	-20 391	-13 416	-20 391	-13 416
Maksetut osingot	-	-	-13	-24
Muut rahoituserät	-	-	-	-4
Rahoituksen rahavirta	-21 592	-15 194	-20 377	-13 417
LIKVIDIEN VAROJEN MUUTOS	-8 311	4 245	-7 452	3 797
Likvidit varat 1.1.	40 901	36 657	41 528	37 732
Likvidit varat 31.12.	32 590	40 901	34 076	41 528
	-8 311	4 245	-7 452	3 797

Tilinpäätöksen liitetiedot 31.12.2007

(luvut tuhansina euroina)

KONSERNISUHTEET

Yhtiö kuuluu Helsingin yliopiston rahastot -konserniin. Helsingin yliopiston rahastot -konsernin emoyhtiö on Helsingin yliopiston rahastot, kotipaikka Helsinki.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmällä. Konsernin sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintahetken omia pääomia vastaan. Konsernin sisäiset liiketapahtumat sekä sisäiset saamiset ja velat on eliminoitu. Vaihto-omaisuuteen ei sisälly sisäistä katetta. Vähemmistöosuus Ordior Oy:n ja Ordior Eesti Oü:n tuloksesta ja omasta pääomasta on esitetty omana eräänään konsernin tuloslaskelmassa ja taseessa. Oy Galena Ltd:n tytäryhtiö Oy Capolar Ab on yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Yliopiston Apteekki Oy:n tytäryhtiöt Yliopiston Apteekki Oü, Virosta, Universitetskaja Apteka OOO, Venäjältä ja Yliopiston Apteekki AB, Ruotsista on yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhtiö Receptum Oy ja Datamatics Oy on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä. Konsernin omistussuuden mukainen osuus osakkuusyhtiön tilikauden tuloksesta on esitetty liike-toiminnan muissa tuotoissa.

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Aineettomat hyödykkeet ja pitkävaikutteiset menot	3-8 vuotta
Rakennukset	25-40 vuotta
Rakennelmat	10 vuotta
Koneet ja kalusto	3-15 vuotta
Konserniliikearvo	5 vuotta
Konserniliikearvo on poistettu kokonaisuudessaan vaikutusaikanaan.	

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuus esitetään fifo-periaatteen mukaisesti hankintamenoa tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

RAHOITUSOMAISUUDEN ARVOSTUS

Rahoitusomaisuusarvopaperit on arvostettu hankintamenoa. Arvopaperisalkun markkina-arvo ylitti 2.658 tuhannella eurolla salkun hankintamenoa vuoden vaihteessa.

TUTKIMUS- JA TUOTEKEHITYS SEKÄ PITKÄVAIKUTTEISET MENOT

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot on kirjattu vuosikuluiksi niiden syntymisvuonna. Kolmen tai useamman vuoden ajan tuloa kerryttävät menot on aktivoitu pitkävaikutteisina menoina ja poistetaan 5-10 vuoden aikana.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

LIKEVAIHTO MARKKINA-ALUEITTAIN

	Yliopiston Apteekki		Konserni	
	2007	2006	2007	2006
Suomi	255 357	250 682	265 934	262 005
EU-maat	34	95	56	88
Baltian maat	1	-	7 940	6 293
Muut maat	49	32	1 357	538
Laiva-apteekit	34	52	34	52
Yhteensä	255 475	250 861	275 321	268 976

LIKE-TOIMINNAN MUUT TUOTOT

	Yliopiston Apteekki		Konserni	
	2007	2006	2007	2006
Saadut tuet/matalapalkkatuki	46	81	47	83
Kelan ostokertapalkkiot	1 780	1 558	1 780	1 558
Palveluiden myynti	150	135	150	135
Vuokratuotot	61	82	-	21
Konsernipalvelut	106	152	-	-
Palvelujen myynti osakkuusyhtiöille	26	22	26	26
Osuus osakkuusyhtiön voitosta	-	-	-59	64
Liike-toiminnan muut tuotot	46	24	68	115
Yhteensä	2 215	2 054	2 012	2 002

APTEEKKIMAKSU

Lääkelaitos määrää Yliopiston Apteekin apteekkimaksun määrän apteekkimaksulain mukaan vuodelta 2007. Apteekkimaksu, 24,2 miljoonaa euroa on laskettu ilman sivuapteekki-vähennystä.

HENKILÖSTÖKULUT JA HENKILÖKUNTA KESKIMÄÄRIN

	Yliopiston Apteekki			Konserni		
	2007	2006	2005	2007	2006	2005
Palkat	23 038	23 204	22 919	25 995	25 843	24 929
Eläkekulut	3 857	4 100	4 059	4 216	4 453	4 366
Muut henkilösivukulut	1 449	1 469	1 407	1 873	1 826	1 620
Yhteensä	28 344	28 773	28 385	32 084	32 122	30 915
Toimitusjohtajat	-	-	-	580	581	400
Hallituksen jäsenet	-	-	-	54	34	29
Henkilökunta keskimäärin	949	945	961	1 131	1 124	1 071

Yliopiston Apteekissa ennen 15.11.1993 alkaneissa työsuhteissa eläkeikä on 63 vuotta ja eläketaso noin 66 %. Tämän jälkeen alkaneisiin työsuhteisiin sovelletaan samoja eläke-ehdotuksia kuin muissa apteekeissa.

Tilinpäätöksen liitetiedot

(luvut tuhansina euroina)

POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Suunnitelman mukaiset poistot

Aineettomat oikeudet

Muut pitkävaikutteiset menot

Rakennukset ja rakennelmat

Koneet ja kalusto

Yhteensä

Yliopiston Apteekki		Konserni	
2007	2006	2007	2006
125	158	158	202
-	184	7	195
290	285	290	324
754	828	1 280	1 201
1 169	1 455	1 735	1 922

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta. Yliopiston Apteekin, Ordior Oy:n ja YA-Prevett Oy:n tilinpäätöksissä on tehty elinkeinoverolain mukaiset täysimääräiset poistot.

LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

Vuokrat

Liiketoiminnan muut kulut

Yhteensä

Yliopiston Apteekki		Konserni	
2007	2006	2007	2006
1 855	1 725	3 005	2 557
6 738	6 498	8 405	7 944
8 593	8 223	11 410	10 501

RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Osinkotuotot

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Osinkotuotot yhteensä

Yliopiston Apteekki		Konserni	
2007	2006	2007	2006
127	144	-	-
66	30	67	30
193	174	67	30

Muut korko- ja rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Korkotuotot yhteensä

404	46	-	-
1 735	2 253	1 874	2 268
2 139	2 299	1 874	2 268

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Muulle

Korkokulut yhteensä

-321	-394	-527	-371
-321	-394	-527	-371

Sijoitusten ja saamisten arvonalennukset

Pitkäaikaisten sijoitusten arvonalentumiset

Saman konsernin yrityksistä

Sijoitusten arvonalennukset yhteensä

-1 589	-1 000	-	-
-1 589	-1 000	-	-

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

422	1 079	1 414	1 927
-----	-------	-------	-------

VEROT

Tuloverot satunnaisista eristä

Tuloverot varsinaisesta liiketoiminnasta

Laskennallisen verovelan muutos

Yhteensä

Yliopiston Apteekki		Konserni	
2007	2006	2007	2006
-	33	-	33
5 812	5 720	5 837	5 738
-	-	-42	-62
5 812	5 753	5 795	5 709

TASEEN LIITETIEDOT

AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET

Aineettomat oikeudet

Hankintameno 1.1.

Lisäykset

Hankintameno 31.12.

Kertyneet sumu-poistot 1.1.

Vähennysten kertyneet poistot

Tilikauden sumu-poistot

Kertyneet sumu-poistot 31.12.

Kirjanpitoarvo 31.12.

Yliopiston Apteekki		Konserni	
2007	2006	2007	2006
1 429	1 358	1 638	1 559
84	71	106	79
1 513	1 429	1 744	1 638
1 079	920	1 270	1 102
-	-	-	-
125	158	131	168
1 204	1 078	1 401	1 270
309	351	343	368

Liikearvo

Hankintameno 1.1.

Lisäykset

Hankintameno 31.12.

Kertyneet sumu-poistot 1.1.

Tilikauden sumu-poistot

Kertyneet sumu-poistot 31.12.

Kirjanpitoarvo 31.12.

-	-	135	-
-	-	-	135
-	-	135	135
-	-	27	-
-	-	27	27
-	-	54	27
-	-	81	108

Tilinpäätöksen liitetiedot

(luvut tuhansina euroina)

	Yliopiston Apteekki		Konserni	
	2007	2006	2007	2006
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	2 303	2 303	2 657	2 459
Lisäykset	-	-	27	216
Vähennykset	-	-	-97	-18
Hankintameno 31.12.	2 303	2 303	2 587	2 657
Kertyneet sumu-poistot 1.1.	2 285	2 100	2 445	2 238
Tilikauden sumu-poistot	5	185	27	207
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	2 290	2 285	2 472	2 445
Kirjanpitoarvo 31.12.	13	18	115	212
Rakennukset				
Hankintameno 1.1.	7 722	7 722	8 950	8 869
Lisäykset	-	-	-	81
Hankintameno 31.12.	7 722	7 722	8 950	8 950
Kertyneet sumu-poistot 1.1.	2 224	1 939	2 268	1 944
Tilikauden sumu-poistot	285	285	321	324
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	2 509	2 224	2 589	2 268
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 213	5 498	6 361	6 682
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	12 886	12 603	16 011	14 825
Lisäykset	667	287	996	1 190
Vähennykset	-85	-4	-329	-4
Hankintameno 31.12.	13 468	12 886	16 678	16 011
Kertyneet sumu-poistot 1.1.	10 758	9 934	12 289	11 097
Vähennysten kertyneet poistot	-77	-4	-184	-4
Tilikauden sumu-poistot	754	828	1 227	1 196
Kertyneet sumu-poistot 31.12.	11 435	10 758	13 332	12 289
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 033	2 128	3 346	3 722
Kirjanpitoarvosta 31.12.2007				
Tuotannon koneiden ja laitteiden osuus	386	418	1 460	1 686
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	12	-	12	-
Lisäykset	255	54	255	12
Vähennykset	-11	-42	-11	-
Hankintameno 31.12.	256	12	256	12
Kirjanpitoarvo 31.12.	256	12	256	12
SIJOITUKSET				
Tytär-yhtiöosakkeet				
Kirjanpitoarvo 1.1.	308	307	-	-
Lisäykset	-	1	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	308	308	-	-
Osakkuusyhtiöiden osakkeet				
Kirjanpitoarvo 1.1.	13	13	217	253
Vähennykset	-	-	-159	-36
Kirjanpitoarvo 31.12.	13	13	58	217
Muut osakkeet ja osuudet				
Kirjanpitoarvo 1.1.	6 508	6 508	6 509	6 509
Lisäykset	66	-	66	-
Vähennykset	-6	-	-6	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 568	6 508	6 569	6 509
Konserniyhtiöiden omistusosuus-%				
Konserniyhtiö				
YA-Prevert Oy, Helsinki	100,0		100,0	
Ordior Oy, Helsinki	67,4		67,4	
Ordior Eesti Oü, Viro	47,2		-	
Oy Galena Ltd., Kuopio	100,0		100,0	
Oy Capolar Ab, Tammisaari	100,0		-	
Yhteistyöapteekit Finland Oy, Helsinki	100,0		100,0	
Yliopiston Apteekki Oy, Helsinki	100,0		100,0	
Yliopiston Apteekki Oü, Viro	100,0		100,0	
Universitetskaja Apteka OOO, Venäjä	100,0		100,0	
Yliopiston Apteekki AB, Ruotsi	100,0		100,0	
Osakkuusyhtiö				
Receptum Oy, Helsinki	50		50	
Datamatics Oy, Helsinki	50		-	
Yhteensä				

Tilinpäätöksen liitetiedot

(luvut tuhansina euroina)

KONSERNISAAMISET JA -VELAT

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Pitkäaikaiset
Lainasaamiset
Lyhytaikaiset
Myyntisaamiset
Siirtosaamiset

Velat saman konsernin yrityksille

Lyhytaikaiset
Ostovelat

Yliopiston Apteekki		Konserni	
2007	2006	2007	2006
2 976	3 365	-	-
12	15	3	3
253	132	-	-
56	107	69	108

OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET

Peruspääoma 1.1.
Pääoman alennus
Peruspääoma 31.12.

Voittovarot 1.1.
Tilitys Helsingin yliopistolle
Muuntoero
Tilikauden voitto
Voittovarot 31.12.

Poistoerosta siirretty omaan pääomaan

PÄÄOMALAINA

Pääomalaina

Yliopiston Apteekki		Konserni	
2007	2006	2007	2006
24 359	24 359	24 359	24 359
-5 000	-	-5 000	-
19 359	24 359	19 359	24 359
15 391	13 416	18 580	16 150
-15 391	-13 416	-15 391	-13 416
-	-	35	-
15 087	15 391	15 408	15 846
15 087	15 391	18 632	18 580
-	-	-1 046	-1 164

Yliopiston Apteekki		Konserni	
2007	2006	2007	2006
-	-	113	113

Oy Galena Ltd:n pääomalainoihin sisältyy Tekesin myöntämästä 269 tuhannen euron tuotekehityslainasta nostettu 113 tuhatta euroa. Pääomalainoja voidaan lyhentää vain OYL:n asettamien ehtojen täytyessä. Tekesin pääomalainan korko on yhden prosenttiyksikön alempi kuin kulloinkin voimassa oleva peruskorko, kuitenkin vähintään kolme (3) prosenttia. Korko voidaan maksaa vain voitonjakokelpoisten varojen puitteissa ja sitä kertyy myös niiltä tilikausilta, joilta vahvistettava tilinpäätös ei osoita voitonjakokelpoisia varoja. Laina maksetaan takaisin kolmen vapaavuoden jälkeen viitenä vuotena kunakin 54 tuhatta euroa. Lyhennys voidaan suorittaa vain OYL:n asettamien edellytysten täytyessä. Korko maksetaan aina ennen pääomaa. Kertynyt kirjaamaton kumulatiivinen korkovastuu tilinpäätöspäivänä on 23 tuhatta euroa.

MUUT ANNETUT VAKUUDET

Annetut kiinnitykset
Rahalaitoslainat, joiden vakuudeksi annettu kiinnitykset

Yliopiston Apteekki		Konserni	
2007	2006	2007	2006
160	160	160	160
107	133	80	107

VASTUUSITOUMUKSET

Annetut pantit ja vastuusitoumukset
Muut omasta puolesta annetut vakuudet
Muiden puolesta annetut vakuudet
Leasing-vastuut
Yhteensä

Yliopiston Apteekki		Konserni	
2007	2006	2007	2006
-	1	-	1
65	34	65	34
-	-	44	24
65	35	109	59

TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUS

Helsingissä 25. helmikuuta 2008

Olli Mäenpää

Jari Kokkonen

Eija Kalso

Marja Airaksinen

Ilkka Niiniluoto

Riitta-Mari Tulamo

Ilkka Hyvärinen

Juha Korppi-Tommola

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Edellä oleva tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittu hyvän kirjanpitolain mukaisesti. Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 2. maaliskuuta 2008

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Pekka Kaasalainen
KHT

Tilintarkastuskertomus

Olemme tarkastaneet Yliopiston Apteekin kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.-31.12.2007. Hallitus ja apteekkari ovat laatineet toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen, joka sisältää sekä konsernin ja apteekin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, etteivät tilinpäätös ja toimintakertomus sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten sekä apteekkarin toiminnan lainmukaisuutta.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittu kirjanpitolaisten sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös ja toimintakertomus antavat kirjanpitolaisten tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä apteekin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomus on yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää hallituksen jäsenille ja apteekkarille tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys jakokelpoisten varojen käsittelystä on lainmukainen.

Helsingissä 2. päivänä maaliskuuta 2008

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Pekka Kaasalainen
KHT

Organisaatio ja hallinto

Hallitus 2007

Varsinaiset jäsenet

Professori Olli Mäenpää, puheenjohtaja
Professori Marja Airaksinen
Kvestori Ilkka Hyvärinen
Professori Eija Kalso
Apteekkari Jari Kokkonen
Varatuomari Juha Korppi-Tommola
Rehtori Ilkka Niiniluoto
Professori Riitta-Mari Tulamo

Varajäsenet

Professori Heikki Halila
Professori Pekka Männistö
Kehittämisjohtaja Ulla Mansikkamäki
Professori Anna-Mari Ranki
Yksikön päällikkö Rauno Välimaa
Professori Jukka Kola

Johtoryhmä

Apteekkari Jari Kokkonen
Tietohallintojohtaja Juha Antila
Viestintäpäällikkö Katariina Kalsta
Markkinointipäällikkö Faina Kanerva
Kehitysjohtaja Timo Mäenpää
Palvelujohtaja Stiina Piirainen
Johtaja Raimo Sertti
Henkilöstöjohtaja Riitta Uhrman

Toimipisteet ja apteekinhoitajat

Helsinki, keskusta	Johtava proviisori Anne Hietala
Helsinki, Töölö	Proviisori Jussi Kalsta
Helsinki, Malmi	FaT Janne Mikkola
Helsinki, Diakonissalaitos	Proviisori Heikki Peura
Helsinki, Viikki	Proviisori Heli Alastalo (sijaisena Taina Santala)
Joensuu	Proviisori Pekka Huuskonen
Jyväskylä, Kauppakatu	Proviisori Hanna Haukkala
Jyväskylä, Puistokatu	Proviisori Pirkko Jokila
Kemi	Proviisori Heikki Pennanen
Lahti	Proviisori Kati Vartiainen (sijaisena Minna Rautio)
Lappeenranta	Proviisori Marjaana Nurmilaukas
Oulu	Proviisori Kari Asunmaa
Pori	FaL Heli Mäntysalo
Salo	Proviisori Krista Veijonen
Savonlinna	Proviisori Suvi Suvela
Tampere	Proviisori Ilona Aaljoki
Turku	Proviisori Timo Mäenpää (sijaisena Mika Karhu)

Ülikooli Apteek, Viro Apteekinhoitaja, proviisori Reet Teng

Universitetskaja Apteka, Venäjä Country Manager Olga Lipina

Keskittetyt toiminnot

Talous	Taluspäällikkö Merja Rajakangas
Henkilöstö ja koulutus	Henkilöstöjohtaja Riitta Uhrman
Tytäryhtiöt ja YA-talo	Johtaja Raimo Serti
Tilauspalvelut	Myyntipäällikkö Aki Pitkänen
Valmistus	Tuotantopäällikkö Sari Kallioinen
Laadunvarmistus	Laatupäällikkö Petri Melkko
Tietohallinto	Tietohallintojohtaja Juha Antila
Viestintä	Viestintäpäällikkö Katariina Kalsta
Markkinointi	Markkinointipäällikkö Faina Kanerva

Konsernin tytär- ja osakkuusyhtiöt Suomessa

Oy Galena Ltd.

Sammonkatu 10, 70500 Kuopio
Toimitusjohtaja Jukka Arppe
puh. (017) 288 1250

Ordior Oy

Konalantie 47 A, 00390 Helsinki
Toimitusjohtaja Pekka Aro
puh. (09) 530 8000

Receptum Oy

Strömbergintie 4 E, 00380 Helsinki
Toimitusjohtaja Jukka Mäki-Moijala
puh. (09) 8567 8800

YA-Prevett Oy

Koetilantie 2, 00790 Helsinki
Toimitusjohtaja Anne Takala
puh. 0207 109 340

Svensk resumé

Universitetets Apotek 2007

Universitetets Apotek ägs av Helsingfors universitet. Förutom det i Helsingfors belägna huvudapoteket finns dessutom 16 filialapotek på olika håll i Finland. Genom sin verksamhet stöder Universitetets Apotek forsknings- och undervisningsverksamhet och är dessutom den största arbetsgivaren för farmaceutisk personal i vårt land.

Apoteket har utvidgat sin verksamhet till grannländerna. Verksamheten i Estland inleddes år 2004 och där verkar nu nio YA Ülikooli Apteek. År 2007 var det andra hela verksamhetsåret för apotekets verksamhet i Ryssland; i S:t Petersburg med omnejd verkar nu fem YA Universitetskaja Apteka.

Året 2007 i korthet

Omsättning och resultat

Apotekets omsättning i Finland var 255,5 miljoner euro. Omsättningen steg med 1,8 procent från år 2006. Apoteksavgiften var 24,2 miljoner euro. Apoteksavgiften är en avgift av skattekaraktär som uppbärs ur medicinförsäljningen. Räkenskapsperiodens vinst var 15,1 miljoner euro.

Apoteket redovisar apoteksavgiften, de direkta skatterna och vinstutdelningen till Helsingfors universitet. Summan för år 2007 uppgår till 45,1 miljoner euro.

Personal

Apotekets personal i Finland uppgick till 940 anställda. Av dessa var 54 procent farmaceutisk personal. I enlighet med personalstrategin stödjer man genom personalarbetet affärsverksamhetens målsättningar bland annat genom att främja kompetens, chefsarbete av hög kvalitet och välbefinnande i arbetet.

Universitetets Apotek tillämpade år 2007 ett resultatlönesystem enligt vilket resultatpremien till personalen fastställs årligen på basis av resultatmatriser.

För apotekets personalutbildning ansvarar det interna personalutbildningssystemet *YA-Akatemia*. Förutom fortbildning genomförs även utbildning som syftar till avancemang: en farmaceut kan utbilda sig till expert inom något

specialområde, en teknisk anställd kan avlägga en grundexamen inom företagsekonomi och en föreståndare kan avlägga en specialyrkesexamen för föreståndare inom handeln.

Stamkunder och tjänster

Universitetets Apoteks stamkundsprogram fyllde tio år under det gångna året. Apoteket hade vid utgången av år 2007 ca 700 000 stamkunder. Kärnan i stamkundsverksamheten är att förbättra säkerheten i läkemedelsbehandlingen och vägleda kunderna i att använda medicinerna rätt. Apotekets stamkundstidning som behandlar hälsa och vård av sjukdomar utkommer fyra gånger i året och når mer än 400 000 hushåll.

Stöd för kundservice

Stödet för apotekets kundservice sköts centraliserat. Apoteket tillverkar såväl egna produkter som skräddarsydda preparat för kunderna (s.k. *ex tempore*-preparat) och sterila produkter. Kvalitetssäkring garanterar produkternas höga kvalitet och patientsäkerheten. Därtill sköts apotekets informations- och ekonomiförvaltning, utbildning, marknadsföring och kommunikation centraliserat.

Miljö

I enlighet med apotekets miljöplan ökade apoteket år 2007 sin avfallssortering, och plastpåsar som ges till kunderna ersattes med påsar gjorda av återvinningsplast. Kunderna informerades i ännu högre grad om de rätta sätten att förstöra läkemedel, dvs. om hur föräldrade och onödiga läkemedel kan lämnas in till apoteket. År 2007 returnerades mer än 17 000 kilogram läkemedelsavfall till apotekets olika verksamhetsställen, vilket är ca 25 procent mera än föregående år.

Estland och Ryssland

Vid utgången av år 2007 verkade nio YA Ülikooli Apteek i Estland och fem Universitetskaja Apteka i S:t Petersburg. Personalen i Estland och Ryssland uppgick till 137 anställda sammanlagt. En central utmaning år 2008 blir att förstärka apotekskedjans verksamhet i båda länderna.

Nyckeltal (1 000 euro)	2007	2006	2005	2004	2003
Omsättning	255 475	250 860	250 294	229 924	205 783
Apoteksavgift	24 231	23 512	24 081	22 241	20 098
Direkta skatter	5 812	5 753	5 419	5 257	3 665
Vinst % av omsättningen	15 087 5,9	15 391 6,1	13 416 5,4	12 071 5,3	8 179 4,0
Apoteksavgift, skatter och vinst sammanlagt	45 131	44 656	42 916	39 569	31 942
Till universitetet redovisat % av den sammanlagda summan	45 131 100	44 656 100	42 916 100	38 569 97,5	30 942 96,9
Personal	940	945	961	955	945

English Summary

University Pharmacy 2007

University Pharmacy is owned by the University of Helsinki. In addition to its main pharmacy in Helsinki, the company has 16 branches in different parts of Finland. University Pharmacy supports research and teaching through its operations, and is the main employer of pharmaceutical staff in Finland.

University Pharmacy has extended its business operations to neighbouring countries. The first branch in Estonia was opened in 2004 and at the moment there are nine of them. The company has operated in Russia for two years now, with five University Pharmacies in the St Petersburg region.

2007 in brief

Turnover and profit

The Pharmacy's turnover in Finland was 255.5 million euros, which represents an increase of 1.8 per cent from the year before. The tax-like pharmacy fee paid from pharmaceutical sales was 24.2 million euros. The net profit for the period amounted to 15.1 million euros.

University Pharmacy submits the pharmacy fee, direct taxes and its distribution of profits to the University of Helsinki. For 2007, these amounted to 45.1 million euros.

Staff

The University Pharmacy employed 940 people in 2007, 54 per cent of which were pharmaceutical staff. In accordance with the human resources strategy, business goals were supported by activities such as training, high-quality management and well-being at work.

In 2007 University Pharmacy applied a merit pay system, where the bonus awarded to the staff is reviewed annually with the help of payoff matrixes.

The *YA-Akatemia* training programme is responsible for education at University Pharmacy. In addition to in-service training, training based on career path thinking is offered. A pharmacist can become a specialist pharmacist, a technical employee can complete a business degree and a manager may obtain a vocational business management qualification.

Key figures (MEUR)	2007	2006	2005	2004	2003
Net turnover	255,475	250,860	250,294	229,924	205,783
Pharmacy fee	24,231	23,512	24,081	22,241	20,098
Direct taxes	5,812	5,753	5,419	5,257	3,665
Profit for the financial year	15,087	15,391	13,416	12,071	8,179
% of net turnover	5.9	6.1	5.4	5.3	4.0
Pharmacy fee, taxes and profit, total	45,131	44,656	42,916	39,569	31,942
Submitted to the Univ.	45,131	44,656	42,916	38,569	30,942
% of the total	100	100	100	97.5	96.9
Staff	940	945	961	955	945

Key customers and services

The loyalty programme of University Pharmacy completed its tenth year of operation last year. At the end of 2007, 700,000 key customers were involved in the programme. Improvement of drug safety and guidance in the correct use of products are the core of the loyalty programme. The customer magazine, out four times a year, is posted to 400,000 addresses.

Customer service support

The customer service operations of University Pharmacy are supported by centralised management. For example, University Pharmacy produces its own product line, special on-demand products and sterile products. Quality management assures a high degree of production quality and patient safety. In addition, information and financial management, training, marketing and communication operations are centralised.

Environment

According to the University Pharmacy's environmental programme, waste sorting was increased and ordinary plastic bags for customers were replaced with recycled plastic bags. Information offered to customers about the correct disposal of medication was increased, i.e. how to return unused and expired products to the pharmacy. Over 17,000 kilograms of medication waste was returned to University Pharmacy branches in 2007, which is 25 per cent more than the year before.

Estonia and Russia

At the end of 2007, there were nine *YA Ülikooli Apteek* in Estonia and five *Universitetskaja Apteeka* in St Petersburg. The number of staff in Estonia and Russia was 137 in total. An essential challenge this year is to strengthen business chain operations in Estonia and Russia.

How the Finnish pharmacy system operates

In Finland, only retail and subsidiary pharmacies are permitted to sell medicines to the public. Prescription medicines are dispensed by prescription, issued by a doctor, dentist or veterinarian. There are about 600 pharmacies and 200 subsidiary pharmacies in Finland.

Pharmacies are privately owned and licensed. After announcing a vacancy the National Agency for Medicines grants a licence to an applicant of its choice, to own and operate a pharmacy. The owner of the pharmacy must be qualified, hold a M.Sc. (Pharm) degree, and be a EU citizen.

In addition to the privately owned pharmacies, the University of Helsinki has the statutory right to operate one pharmacy in Helsinki and 16 subsidiary pharmacies. The University of Kuopio has the statutory right to operate one pharmacy in Kuopio.

In Finland, pharmacies pay a special pharmacy fee, which is dependent on the medicine sales to the public. University Pharmacy pays the pharmacy fee to the University of Helsinki and the Kuopio University Pharmacy to the University of Kuopio.

Eestikeelne kokkuvõte

Yliopiston Apteekki 2007

Yliopiston Apteekki on Helsingi ülikooli omanduses olev apteek, millel on lisaks Helsingis asuvale peapteegile 16 haruapteeki üle Soome. Yliopiston Apteekki toetab oma tegevuse kaudu uurimis- ja haridustegevust ning on Soome suurim farmaatsiaalne tööandja.

Yliopiston Apteekki on laiendanud oma tegevust lähiriikidesse. Eestis alustati tegevusega 2004. a. ja praegu on seal üheksa Ülikooli Apteeki. Venemaal sai täis kaks tegevusaastat ja Peterburi regioonis tegutseb viis Yliopiston Apteekki.

Ülevaade aastast 2007

Käive ja tulem

Yliopiston Apteekki käive oli Soomes 255,5 miljonit eurot. Võrreldes aastaga 2006 kasvas käive 1,8%. Ravimimüügist makstav apteegimaks oli 24,2 miljonit eurot. Yliopiston Apteekki aruandeperioodi puhaskasum oli 15,1 miljonit eurot.

Yliopiston Apteekki kannab Helsingi ülikoolile sissetulekuks apteegimaksu, otsesed maksud ja kasumijaotuse. Aastal 2007 kanti sissetulekuks kokku 45,1 miljonit eurot.

Personal

Soomes töötas Yliopiston Apteekki 940 inimest, neist 54% oli farmatseutiline personal. Personalistrateegia kohaselt toetatakse personalitöö abil äritegevuse eesmärke, mh. kindlustades ja tugevdades oskusteavet, kvaliteetset juhtimistööd ja tööheaolu.

Yliopiston Apteekki oli 2007. a. kasutusel tulemuspreemiasüsteem, kus töötajatele makstav tulemuspreemia määratletakse igal aastal tulemusmaatriksite järgi.

Yliopiston Apteekki koolituse eest vastutab YA-Akateemia. Yliopiston Apteekki viiakse lisaks täienduskoolitusele läbi karjäärivõimalusi avardavat koolitust. Farmatseut võib koolitada ennast ekspertfarmaseudiks, tehniline töötaja läbida ärimajanduse põhiõppe ja apteegi juhataja saada ärijuhtimise spetsialisti kutsekvalifikatsiooni.

Püsikliendid ja teenused

Yliopiston Apteekki püsikliendiprogramm sai möödunud aastal kümneaastaseks. 2007. a. lõpus oli Yliopiston Apteekki u. 700 000 püsiklienti. Püsikliendiprogramm keskendub ravimitega ravimise turvalisuse parandamisele ja teavitamisele ravimite õigest kasutusest. Tervist ja haiguste ravi käsitlev kliendileht jõuab neli korda aastas enam kui 400 000 püsikliendi postkasti.

Klienditeeninduse tugi

Yliopiston Apteekki klienditeenindusel on tsentraliseeritud tugi. Näiteks toodetakse mh. Yliopiston Apteekki omi tooteid, kliendi jaoks eraldi valmistatud ja steriiliseid tooteid. Kvaliteedikontroll tagab tootmise kõrge kvaliteedi ning turvalisuse patsiendi jaoks. Lisaks teenindatakse apteeki tsentraliseeritult mh. info- ja majandushalduse, koolituse, turunduse ja kommunikatsiooni valdkondades.

Keskfond

Yliopiston Apteekki keskkonnaplaani järgi suurendati 2007. a. jäätmete sorteerimist ning vahetati klientidele antavad kilekotid taaskasutatud materjalist valmistatud kilekottide vastu. Lisati klientidele jagatavat teavet ravimite korrektse hävitamise kohta ehk kuidas tagastada apteeki kasutamata jäänud ja realiseerimisaja ületanud ravimeid. Yliopiston Apteekki apteekidesse tagastati 2007. aastal rohkem kui 17 000 kg ravimijäätmeid, mis on u. 25% rohkem kui eelneval aastal.

Eesti ja Venemaa

2007. a. lõpus tegutses Eestis üheksa YA Ülikooli Apteeki ja Peterburis viis Universitetskaja Apteekat. Töötajaid oli Eestis ja Venemaal kokku 137. Käesoleva aasta peamiseks väljakutseks on arendada keti tegevust Eestis ja Venemaal.

Võtmeaarvud (1000 eurot)	2007	2006	2005	2004	2003
Käive	255 475	250 860	250 294	229 924	205 783
Apteegimaks	24 231	23 512	24 081	22 241	20 098
Otsesed maksud	5 812	5 753	5 419	5 257	3 665
Kasum	15 087	15 391	13 416	12 071	8 179
% käibest	5,9	6,1	5,4	5,3	4,0
Apteegimaks, maksud ja kasum kokku	45 131	44 656	42 916	39 569	31 942
Ülikoolile üle kantud % kogusummast	45 131 100	44 656 100	42 916 100	38 569 97,5	30 942 96,9
Töötajaid	940	945	961	955	945

Резюме на русском языке

“Университетская Аптека”

“Университетская Аптека” принадлежит Хельсинкскому Университету. Помимо главной аптеки, расположенной в Хельсинки, сеть “Университетская Аптека” владеет 16 филиалами в разных частях Финляндии. Своей деятельностью “Университетская Аптека” поддерживает исследовательскую и образовательную деятельность. Аптека является также крупнейшим работодателем в фармацевтическом секторе Финляндии.

“Университетская Аптека” расширяет свою деятельность на близлежащих территориях. В Эстонии “Университетская Аптека” начала работать в 2004 г., и на данный момент там находится девять филиалов. На российском рынке “Университетская Аптека” работает целых два года. В Ленинградской области действует пять “Университетских Аптек”.

Кратко о 2007 годе

Оборот и прибыль

Оборот “Университетской Аптеки” в Финляндии составил 255,5 млн. евро. Оборот вырос на 1,8 процента по сравнению с 2006 г. Налогоподобный платеж, который взимается с продажи аптечной продукции, составил 24,2 млн. евро. Прибыль “Университетской Аптеки” за отчетный период - 15,1 млн. евро.

Университет берет на себя уплату аптечного платежа, прямых налогов, и занимается распределением прибыли “Университетской Аптеки”. Так, в 2007 г. эта сумма составила в целом 45,1 млн. евро.

Персонал

В “Университетской Аптеке” в Финляндии работало 940 человек, из них 54 процента – фармацевты. Стратегия управления персоналом предполагает такие подходы работы с персоналом, которые поддерживают коммерческие задачи предприятия. К таким подходам относятся в том числе повышение уровня квалификации и условий труда, поддержка качественной управленческой деятельности.

В “Университетской Аптеке” в 2007 г. практиковалась система вознаграждений,

выплачиваемых персоналу с прибыли. Сумма вознаграждения рассчитывается ежегодно с помощью матрицы прибыли.

За образовательную деятельность “Университетской Аптеки” отвечает “УА-Академия”. Помимо курсов повышения квалификации здесь осуществляется профессиональная подготовка специалистов по модели “Карьерная тропа”. Фармацевт может пройти специализацию по более узкому профилю, технический работник может получить диплом профессионального образования по экономике предприятия, а руководитель специализироваться в области “Управление торговлей”.

Постоянные клиенты и услуги

Программа по работе с постоянными клиентами действует в “Университетской Аптеке” уже 10 лет. В конце 2007 г. у “Университетской Аптеки” насчитывалось около 700 тыс. постоянных клиентов. Суть данной программы заключается в развитии безопасности лечения медикаментами и информировании покупателей о правильном применении лекарственных препаратов. Четыре раза в год более 400 тыс. постоянных клиентов “Университетской Аптеки” получают журнал, посвященный здоровью и лечению заболеваний.

Работа по обслуживанию клиентов

Работа по обслуживанию клиентов поддерживается централизованно. Например, “Университетская Аптека” выпускает некоторые товары под собственной маркой, а также изготавливает лекарства по рецепту и стерильные препараты. Контроль качества гарантирует высокое качество изготовления и безопасность препарата для пациента. Также информационно-хозяйственная часть и отделы образования, маркетинга и коммуникаций обслуживают аптеки централизованно.

Окружающая среда

Согласно плану “Университетской Аптеки” по охране окружающей среды в 2007 г. в Аптеке повысили эффективность сортировки отходов и заменили пластиковые пакеты, выдаваемые покупателям, на пакеты, изготовленные из вторично переработанной пластмассы. Также клиентам стали больше рассказывать о правильной утилизации лекарств: как, например, неиспользованные или старые лекарства можно вернуть в аптеку. Для утилизации в 2007 г. в “Университетскую Аптеку” было возвращено более 17 тыс. кг лекарственных отходов, что примерно на 25 процентов больше, чем в прошлом году.

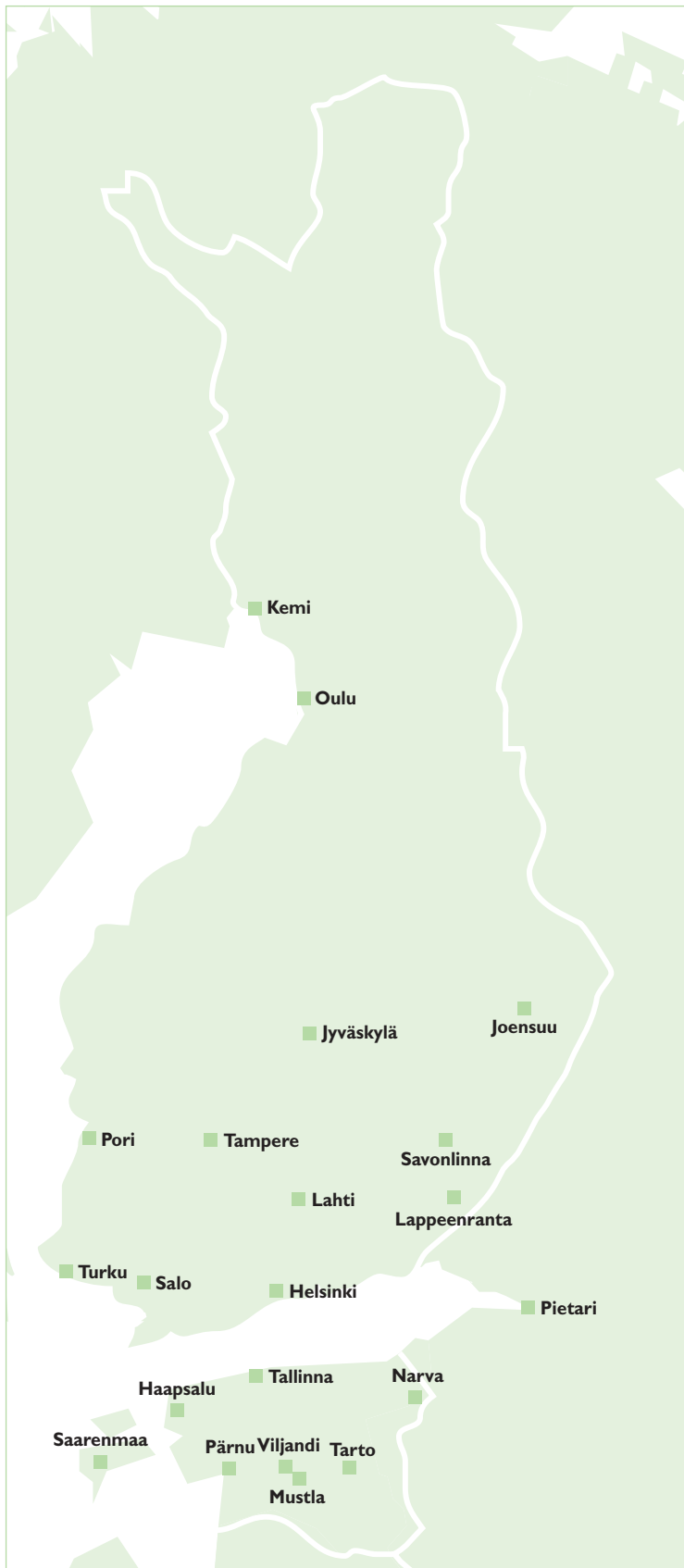
Эстония и Россия

В конце 2007 г. в Эстонии действовало девять точек ЖIikooli и в Петербурге пять точек “УА Университетская Аптека”. Общее число персонала в Эстонии и России составляло 137 человек. В текущем году центральной задачей, требующей усилий, является укрепление сетевой деятельности в Эстонии и России.

Ключевые цифры (1 000 евро)	2007	2006	2005	2004	2003
Оборот	255 475	250 860	250 294	229 924	205 783
Аптечный платеж	24 231	23 512	24 081	22 241	20 098
Прямые налоги	5 812	5 753	5 419	5 257	3 665
Прибыль	15 087	15 391	13 416	12 071	8 179
% от оборота	5,9	6,1	5,4	5,3	4,0
Аптечный платеж, налоги и прибыль вместе	45 131	44 656	42 916	39 569	31 942
Отчисления университету	45 131	44 656	42 916	38 569	30 942
% от общей суммы	100	100	100	97,5	96,9
Персонал	940	945	961	955	945

Yliopiston Apteekki

SUOMI

Helsinki:

Mannerheimintie 5/Kaivopiha, 00100 Helsinki
Mannerheimintie 96, 00250 Helsinki
Ala-Malmin tori 5, 00700 Helsinki
Diakonissalaitos, Alppikatu 2, 00530 Helsinki
Viikintori 3 (Prismakeskus), 00790 Helsinki

Joensuu:

Koskikatu 7, 80100 Joensuu

Jyväskylä:

Kauppakatu 39, 40100 Jyväskylä
Puistokatu 4, 40100 Jyväskylä

Kemi:

Pohjoisranta 14, 94100 Kemi

Lahti:

Aleksanterinkatu 13, 15110 Lahti

Lappeenranta:

Valtakatu 37, 53100 Lappeenranta

Oulu:

Isokatu 27, 90100 Oulu

Pori:

Isolinnankatu 21, 28100 Pori

Salo:

Vilhonkatu 14, 24240 Salo

Savonlinna:

Olavinkatu 56, 57100 Savonlinna

Tampere:

Hämeenkatu 16, 33200 Tampere

Turku:

Yliopistonkatu 25, 20100 Turku

VENÄJÄ

Universitetskaja Apteka

Pietari:

Lahtinskiy prospect 85
(kauppakeskus Garden City)
Komendantskiy prospect 9/1
(kauppakeskus Promenad)
ul. Mayakovskogo 1/96
ul. Sadovaya 29
ul. Tipanova, 21 (kauppakeskus Piter)

VIRO

YA Ülikooli Apteek

Haapsalu:

Jaama 16, Haapsalu 90507

Narva:

Pushkini 19, Narva 20309

Pärnu:

Rüütli 30, Pärnu 80011

Saarenmaa:

Kuressaare Apteek, Lossi 11, Saarenmaa

Tallinna:

Viru Keskuse Apteeki,
Viru väljak 4/6, Tallinn 10111
Kristiine Keskuse Apteek,
Tallinn 10111

Tartu:

Küüni 5b, Tartu

Viljandi:

Tartu 1, 71008 Viljandi
(sivuaapteekki Mustlassa)

*Arja Piminäinen
pakkaustyössä
YA-talon tuotannossa.*

*Kuvat:
Kai Lindqvist ja Andres Teiss
Graafinen suunnittelu:
Mainostoimisto Uusimäki
Paino:
Yliopistopaino*

Helsinki • Joensuu • Jyväskylä • Kemi • Lahti • Lappeenranta • Oulu • Pori • Salo • Savonlinna • Tampere • Turku

Valimotie 7, PL 17, 00381 Helsinki, puhelin (09) 542 046, faksi (09) 5420 4456. www.yliopistonapteekki.fi